

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА
ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Кафедра міжнародних відносин

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

Освітня програма 291.00.02 «Регіональні студії»

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

**БЕЗПЕКОВИЙ ВИМІР ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ПОЛЬЩІ
ПІСЛЯ 2022 Р.**

Студентки 4 курсу
денної форми навчання
Койдан Крістіни Василівни

Науковий керівник:
зав. каф. МВ, д.і.н.
Яблонський В. М.

Київ – 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ БЕЗПЕКОВОГО ВИМІРУ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ.....	6
1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження.....	6
1.2. Понятійно-категоріальний апарат і методи дослідження.....	9
РОЗДІЛ 2. ТРАНСФОРМАЦІЯ БЕЗПЕКОВОГО ВИМІРУ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ПОЛЬЩІ ПІСЛЯ 2022 РОКУ.....	20
2.1. Повномасштабна агресія РФ проти України як ключовий чинник змін безпекової політики Польщі.....	20
2.2. Політика Польщі щодо РФ в контексті регіональної та європейської безпеки.....	28
2.3. Роль Польщі у зміцненні східного флангу НАТО та безпековій політиці Європейського Союзу.....	35
РОЗДІЛ 3. ПОЛЬЩА У СИСТЕМІ РЕГІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЦЕНТРАЛЬНО- СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	39
3.1. Безпекове співробітництво Польщі з Україною після 2022 року.....	39
3.2. Польща як транзитний і логістичний хаб військової та гуманітарної допомоги.....	43
3.3. Виклики та перспективи реалізації безпекового виміру зовнішньої політики Польщі.....	48
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена суттєвими змінами в європейській та регіональній системі безпеки після початку повномасштабної агресії російської федерації проти України у 2022 році. Війна росії проти України стала не лише викликом для української державності, а й чинником трансформації безпекової політики держав Центрально-Східної Європи. Особливого значення в цьому контексті набула зовнішня політика Республіки Польща, яка після 2022 року посилила свою роль як один із ключових акторів східного флангу НАТО, активний учасник європейської безпекової політики та стратегічний партнер України.

Польща однією з перших держав Європейського Союзу та НАТО зайняла чітку позицію щодо підтримки України, посилення санкційного тиску на росію, зміцнення обороноздатності східного флангу Альянсу та перегляду підходів до європейської безпеки. Унаслідок цього безпековий вимір зовнішньої політики Польщі став одним із центральних напрямів її міжнародної діяльності. Він охоплює не лише військово-політичну підтримку України, а й активізацію участі Польщі в НАТО, ЄС, регіональних форматах співпраці та посилення власного оборонного потенціалу.

Особливої актуальності тема набуває з огляду на те, що Польща після 2022 року фактично стала одним із головних логістичних, військово-політичних і гуманітарних центрів підтримки України. Через її територію здійснювалася значна частина міжнародної допомоги, а сама Польща стала важливим посередником між Україною, НАТО та Європейським Союзом. Водночас її безпекова політика не обмежується українським напрямом, а також охоплює протидію російському впливу, посилення стійкості Центрально-Східної Європи та розвиток оборонної співпраці зі США, країнами Балтії й іншими союзниками.

Об'єктом дослідження є зовнішня політика Республіки Польща в умовах трансформації європейської та регіональної системи безпеки після 2022 року.

Предметом дослідження є безпековий вимір зовнішньої політики Польщі.

Метою роботи є комплексне дослідження трансформації безпекового виміру зовнішньої політики Республіки Польща після 2022 року та визначення її ролі у зміцненні регіональної й європейської безпеки.

Відповідно до поставленої мети визначено такі **завдання дослідження**:

- дослідити теоретико-методологічні підходи до розуміння безпеки та безпекового виміру зовнішньої політики держави;
- охарактеризувати нормативно-правові та стратегічні основи формування безпекової політики Республіки Польща;
- проаналізувати вплив повномасштабної агресії російської федерації проти України на трансформацію зовнішньої політики Польщі;
- визначити особливості політики Польщі щодо російської федерації в контексті регіональної та європейської безпеки;
- розкрити роль Польщі у зміцненні східного флангу НАТО та безпекової політики Європейського Союзу;
- охарактеризувати безпекове співробітництво Польщі з Україною після 2022 року;
- визначити основні виклики та перспективи реалізації безпекового виміру зовнішньої політики Польщі.

Хронологічні межі дослідження охоплюють період від 2022 року до сучасного етапу. Нижня межа зумовлена початком повномасштабної агресії російської федерації проти України, яка стала ключовим чинником перегляду безпекових пріоритетів Польщі. Верхня межа дослідження визначається сучасним етапом розвитку європейської та регіональної безпеки.

Територіальні межі дослідження охоплюють Республіку Польща, Україну, простір Центрально-Східної Європи, а також ширший євроатлантичний безпековий простір, у межах якого реалізується зовнішня політика Польщі.

Теоретичне значення роботи полягає в поглибленні наукових уявлень про безпековий вимір зовнішньої політики держави в умовах воєнно-політичної

кризи та трансформації міжнародної системи безпеки. Робота також сприяє уточненню ролі Польщі як регіонального безпекового актора Центрально-Східної Європи.

Практичне значення дослідження полягає в можливості використання його результатів під час підготовки аналітичних матеріалів, навчальних курсів із міжнародних відносин, регіональних студій, європейської безпеки та зовнішньої політики держав Центрально-Східної Європи. Окремі положення роботи можуть бути використані для подальшого дослідження українсько-польського безпекового співробітництва та ролі Польщі в системі євроатлантичної безпеки.

Структура роботи складається зі вступу, трьох розділів, які поділені на підрозділи, висновків, списку використаних джерел і літератури. Загальний обсяг роботи становить 75 сторінок, список використаних джерел містить 48 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ БЕЗПЕКОВОГО ВИМІРУ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження

Проблематика безпекового виміру зовнішньої політики Польщі після 2022 року є складною та багаторівневою, оскільки охоплює трансформацію європейської системи безпеки, зміну ролі Польщі у Центрально-Східній Європі, посилення східного флангу НАТО, розвиток українсько-польського безпекового співробітництва та формування нових підходів до стримування російської федерації [24; 26; 52; 67].

Першу групу наукових праць становлять роботи, присвячені теоретичному осмисленню поняття безпеки та безпекової політики держави. У цих працях безпека розглядається як комплексна категорія, що охоплює військовий, політичний, економічний, інформаційний, енергетичний і гуманітарний виміри [5; 30; 48; 49].

Другу групу джерел становлять дослідження, присвячені трансформації європейської та регіональної системи безпеки після 2022 року. У них повномасштабна російсько-українська війна розглядається як чинник зміни безпекового порядку в Європі, консолідації демократичних держав і посилення ролі НАТО [24; 26; 39; 67].

Третю групу становлять праці, присвячені зовнішній політиці Польщі, її регіональній ролі та сприйняттю російської загрози. Для цієї групи важливими є як українські аналітичні матеріали, так і польські джерела, зокрема Стратегія національної безпеки Республіки Польща та матеріали польських аналітичних центрів [7; 27; 52; 64; 67].

Четверту групу становлять дослідження, присвячені українсько-польським відносинам після 2022 року. У них аналізуються політична, військова,

гуманітарна, дипломатична та логістична підтримка України з боку Польщі. Значення цієї групи джерел полягає в тому, що вона дозволяє розглядати український напрям польської зовнішньої політики як складову безпекової стратегії Польщі [3; 14; 38; 40; 44; 46].

У цьому контексті важливою є праця В. Бусленка, у якій розглянуто українсько-польські відносини у 2022–2024 роках, їхню динаміку та ключові напрями розвитку [3]. Автор звертає увагу на те, що після 2022 року відносини між Україною та Польщею набули особливої інтенсивності, а безпековий чинник став одним із центральних у двосторонній взаємодії.

Окрему увагу варто приділити дослідженню С. Желіховського та І. Тихоненко, у якому аналізуються зовнішньополітичні ініціативи Республіки Польща на підтримку України у російсько-українській війні [14]. Ця праця є важливою тому, що в ній розкрито саме зовнішньополітичний аспект польської підтримки України.

Важливе значення мають також праці, розміщені в інституційному репозиторії Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Зокрема, дослідження Г. Мельник і Л. Губицького дозволяють простежити, що польська підтримка України не виникла раптово після 2022 року, а мала політичні й концептуальні передумови [9; 23].

Публікація Ф. Барановського, М. Камьонки та Г. Мельник, присвячена польській військовій дипломатії щодо України у 2022–2024 роках, безпосередньо стосується теми дослідження, оскільки аналізує польську політику щодо України в умовах війни, поєднуючи дипломатичний і безпековий аспекти [1].

П'яту групу становлять дослідження, присвячені ролі НАТО та східного флангу Альянсу після 2022 року. У цих працях аналізується, як повномасштабна війна росії проти України вплинула на безпекову політику НАТО, посилення військової присутності союзників у Центрально-Східній Європі та зміну підходів до стримування [24; 26; 52; 63; 67].

У цьому напрямі важливими є польські аналітичні джерела, зокрема матеріали OSW Centre for Eastern Studies. Публікації OSW відображають польське експертне бачення безпекових процесів у регіоні, зокрема мобілізації східного флангу НАТО, протиповітряної оборони, військової допомоги Україні та розвитку оборонної інфраструктури [52; 53; 55; 56; 63; 67].

Окрему цінність мають аналітичні матеріали Polish Institute of International Affairs. PISM досліджує зовнішню політику Польщі, міжнародну безпеку, НАТО, ЄС, війну росії проти України та регіональну співпрацю. Матеріали PISM щодо безпекових угод з Україною, Бухарестської дев'ятки, регіональної кооперації в Центральній Європі та нової оборонної політики ЄС поглиблюють аналіз польського бачення безпеки [54; 57; 60; 61; 65].

Шосту групу становлять офіційні документи та нормативно-правові акти. До них належать Стратегія національної безпеки Республіки Польща, Закон про оборону Вітчизни 2022 року, матеріали польського уряду, повідомлення Канцелярії Прем'єр-міністра Польщі, документи НАТО, ЄС і офіційні матеріали України [44; 46; 58; 62; 64; 66].

Стратегія національної безпеки Республіки Польща є одним із ключових документів для розуміння основ польської безпекової політики. У ній визначаються головні загрози для Польщі, пріоритети державної політики у сфері безпеки, значення НАТО та ЄС, роль стратегічного партнерства зі США, а також необхідність зміцнення оборонного потенціалу держави [59; 64].

Закон Республіки Польща “Про оборону Вітчизни” 2022 року є важливим джерелом для аналізу оборонної модернізації Польщі. Він відображає прагнення польської держави посилити власні збройні сили, збільшити оборонні витрати та підвищити готовність до реагування на загрози [58; 66].

До джерельної бази також належать офіційні повідомлення польського уряду про збільшення фінансування оборони, ухвалення бюджету, розвиток армії та підтримку України. Такі матеріали дають змогу показати, що безпекова політика Польщі після 2022 року має не лише декларативний, а й ресурсний

характер [58; 62].

Сьому групу джерел становлять матеріали, присвячені регіональним форматам співпраці. Йдеться про Люблінський трикутник, Бухарестську дев'ятку, Вишеградську групу та інші формати, у межах яких Польща реалізує свою регіональну політику [7; 20; 37; 38; 43; 60; 61].

До джерельної бази дослідження належать також матеріали про інформаційну безпеку та російську дезінформацію. Після 2022 року інформаційний вимір безпеки став особливо важливим, оскільки росія активно використовує пропаганду, фейки, історичні маніпуляції та інформаційні операції для впливу на суспільства України, Польщі, Литви та інших держав регіону [6; 10; 20].

Аналіз наукової літератури свідчить, що окремі аспекти теми вже досить активно розробляються українськими, польськими та зарубіжними дослідниками. Зокрема, достатньо уваги приділено загальним питанням європейської безпеки, ролі НАТО після 2022 року, підтримці України з боку Польщі, українсько-польським відносинам, санкційній політиці проти росії та регіональній співпраці держав Центрально-Східної Європи [3; 14; 24; 26; 52; 57; 60].

1.2. Понятійно-категоріальний апарат і методи дослідження

До ключових понять, які використовуються у роботі, належать: «безпека», «національна безпека», «міжнародна безпека», «регіональна безпека», «зовнішня політика», «безпековий вимір зовнішньої політики», «безпекова політика», «східний фланг НАТО», «стримування», «колективна оборона», «гібридні загрози», «стратегічне партнерство» та «українсько-польське безпекове співробітництво».

Поняття безпеки є одним із базових у системі міжнародних відносин. У найширшому значенні безпека означає стан захищеності держави, суспільства, території, населення, політичного суверенітету та національних інтересів від

реальних і потенційних загроз. Традиційно безпека розглядалася насамперед як здатність держави захистити себе від зовнішньої воєнної агресії. Однак у сучасних умовах це поняття має значно ширший зміст. Воно охоплює не лише військову, а й політичну, економічну, енергетичну, інформаційну, кібернетичну, гуманітарну та суспільну складові [5; 30; 48; 49].

У межах цієї роботи безпека розглядається як комплексна категорія, що відображає здатність держави протидіяти загрозам, забезпечувати стабільність власного розвитку, захищати національні інтереси та брати участь у формуванні безпечного міжнародного середовища. Такий підхід є важливим для аналізу Польщі після 2022 року, оскільки її безпекова політика не обмежується тільки військовим компонентом. Вона включає підтримку України, зміцнення східного флангу НАТО, участь у санкційній політиці проти росії, протидію дезінформації, розвиток оборонної інфраструктури, енергетичну незалежність та посилення регіональної співпраці [20; 24; 26; 52; 64].

Близьким до поняття безпеки є поняття національної безпеки. Національна безпека означає захищеність життєво важливих інтересів держави, її суверенітету, територіальної цілісності, конституційного ладу, політичної незалежності, економічної стабільності та безпеки громадян. У нормативно-правовому розумінні національна безпека пов'язана із захистом держави від зовнішніх і внутрішніх загроз, а також із забезпеченням умов для стабільного розвитку суспільства [30]. Для Польщі після 2022 року це поняття набуло особливо практичного значення, оскільки повномасштабна агресія російської федерації проти України різко змінила безпекове середовище у Центрально-Східній Європі.

У польському контексті національна безпека тісно пов'язана із членством у НАТО та Європейському Союзі, стратегічним партнерством зі США, модернізацією власних збройних сил, підтримкою України та стримуванням російської загрози. Стратегія національної безпеки Республіки Польща визначає безпеку як одну з головних умов збереження незалежності держави, розвитку її

потенціалу та забезпечення стабільності у регіоні [59; 64]. Тому в цій роботі національна безпека Польщі розглядається не ізольовано, а в тісному зв'язку з регіональним і євроатлантичним безпековим середовищем.

Поняття міжнародної безпеки використовується для характеристики такого стану міжнародних відносин, за якого держави мають можливість зберігати суверенітет, територіальну цілісність, політичну незалежність і стабільність розвитку без загрози агресії або силового тиску. Міжнародна безпека формується через діяльність держав, міжнародних організацій, союзів, систем колективної оборони, дипломатичних механізмів, міжнародного права та політики стримування. Після 2022 року міжнародна безпека в Європі зазнала суттєвої трансформації, оскільки повномасштабна війна росії проти України поставила під сумнів попередні уявлення про стабільність європейського порядку [24; 26; 39].

Регіональна безпека є складовою міжнародної безпеки й стосується стабільності певного географічного простору. У межах цієї роботи йдеться насамперед про Центрально-Східну Європу, східний фланг НАТО та простір українсько-польської безпекової взаємодії. Регіональна безпека залежить від поведінки держав регіону, характеру міждержавних відносин, наявності зовнішніх загроз, участі в міжнародних організаціях та рівня співпраці між союзниками. Для Польщі регіональна безпека має особливе значення, оскільки її географічне положення робить державу одним із ключових елементів східного напрямку євроатлантичної безпеки [52; 60; 61; 67].

Зовнішня політика держави у роботі розуміється як діяльність держави на міжнародній арені, спрямована на реалізацію її національних інтересів, підтримання відносин з іншими державами, участь у міжнародних організаціях, укладення договорів, розвиток партнерств і реагування на зовнішні загрози. Зовнішня політика є одним із головних інструментів забезпечення безпеки, оскільки саме через неї держава формує систему союзів, домовленостей, міжнародної підтримки та дипломатичного впливу. У випадку Польщі після 2022

року зовнішня політика набула виразного безпекового характеру, оскільки більшість її ключових напрямів пов'язана з реагуванням на російську агресію, підтримкою України та посиленням ролі Польщі у НАТО й ЄС [3; 14; 57; 64].

Безпековий вимір зовнішньої політики є центральним поняттям цієї роботи. Його можна визначити як сукупність зовнішньополітичних напрямів, інструментів і практичних дій держави, спрямованих на захист її національної безпеки, протидію зовнішнім загрозам, зміцнення союзницьких зв'язків, участь у системах колективної оборони та формування сприятливого міжнародного середовища. У цьому значенні безпековий вимір зовнішньої політики не обмежується лише військовою дипломатією або оборонною співпрацею. Він також включає санкційну політику, гуманітарну підтримку, логістичну взаємодію, інформаційну безпеку, енергетичну політику та участь у регіональних форматах співпраці [19; 21; 54; 60; 62].

У межах дослідження безпековий вимір зовнішньої політики Польщі після 2022 року розглядається через кілька основних проявів. По-перше, це підтримка України у військовій, дипломатичній, гуманітарній та логістичній сферах. По-друге, це участь Польщі у зміцненні східного флангу НАТО. По-третє, це посилення співпраці зі США, країнами Балтії, Україною та іншими партнерами. По-четверте, це участь Польщі у санкційній політиці проти росії та протидії російському впливу в Європі. По-п'яте, це модернізація власного оборонного потенціалу та збільшення ролі Польщі як регіонального безпекового актора [1; 2; 22; 49; 51; 53].

Поняття безпекової політики є ширшим, ніж безпековий вимір зовнішньої політики. Безпекова політика охоплює внутрішні та зовнішні заходи держави, спрямовані на забезпечення її захищеності. Вона включає оборонну політику, діяльність збройних сил, захист кордонів, кібербезпеку, інформаційну безпеку, енергетичну безпеку, цивільний захист і зовнішньополітичну діяльність. Натомість безпековий вимір зовнішньої політики стосується саме міжнародної активності держави у сфері безпеки. У випадку Польщі ці два рівні тісно

пов'язані, оскільки внутрішня оборонна модернізація супроводжується активною участю у НАТО, ЄС, підтримкою України та регіональною співпрацею [49; 51; 52].

Одним із ключових понять для цієї роботи є східний фланг НАТО. Під ним розуміють держави-члени Альянсу, розташовані на його східному напрямі та найближчі до простору російської воєнно-політичної загрози. До них належать, зокрема, Польща, країни Балтії, Румунія, Болгарія, Словаччина та інші держави, які після 2022 року набули особливого значення для системи стримування росії. Польща є одним із центральних елементів східного флангу НАТО, оскільки має важливе географічне положення, розвинену військову інфраструктуру, спільний кордон з Україною і Білоруссю та виконує значну логістичну роль у підтримці України [24; 26; 52; 60; 67].

У роботі східний фланг НАТО розглядається не лише як географічне поняття, а як важлива безпекова конструкція, що відображає нову роль Центрально-Східної Європи в євроатлантичній політиці. Після початку повномасштабної війни росії проти України східний фланг перестав бути периферійним напрямом Альянсу. Він став одним із головних просторів стримування російської загрози. Саме тому Польща активно виступає за збільшення військової присутності союзників, розвиток систем протиповітряної оборони, посилення оборонного планування та підвищення готовності сил НАТО [52; 63; 67].

Поняття стримування використовується для позначення політики, спрямованої на недопущення агресії шляхом демонстрації готовності до оборони, посилення військових спроможностей, союзницької підтримки та підвищення можливої ціни агресії для потенційного противника. У контексті цієї роботи йдеться насамперед про стримування російської федерації. Для Польщі після 2022 року стримування стало одним із головних напрямів безпекової політики. Воно реалізується через підтримку України, зміцнення НАТО, збільшення оборонних витрат, розвиток військової інфраструктури та активну

дипломатичну позицію щодо необхідності протидії росії [52; 64; 66; 67].

Коллективна оборона є ще одним важливим поняттям дослідження. Вона означає принцип, за яким напад на одну державу-союзника розглядається як загроза для всіх учасників союзу. У цій роботі поняття колективної оборони насамперед пов'язане з НАТО. Для Польщі членство в НАТО є головною зовнішньою гарантією безпеки. Водночас після 2022 року Польща не лише користується гарантіями Альянсу, а й сама прагне бути активним учасником зміцнення його оборонного потенціалу на східному напрямі [24; 26; 60; 64].

Поняття гібридних загроз використовується для характеристики таких форм впливу, які поєднують військові та невійськові засоби тиску. До них належать інформаційні операції, кібератаки, економічний тиск, енергетичний шантаж, політична дестабілізація, використання міграційного чинника, пропаганда та дезінформація. Для Польщі ці загрози мають особливе значення, оскільки російська політика щодо Центрально-Східної Європи не обмежується лише військовою сферою. Вона також включає інформаційний вплив, спроби розколу союзників, маніпуляції історичною пам'яттю та дестабілізаційні дії [6; 10; 20].

Стратегічне партнерство у роботі розглядається як довгострокова форма співпраці між державами, що ґрунтується на спільних інтересах, взаємній підтримці та координації дій у важливих сферах. У контексті цієї теми особливе значення має стратегічне партнерство Польщі з Україною, США, країнами Балтії та іншими союзниками. Українсько-польське стратегічне партнерство після 2022 року набуло виразного безпекового змісту, оскільки Польща стала одним із головних партнерів України у військовій, гуманітарній, дипломатичній та логістичній сферах [38; 40; 44; 46; 57].

Українсько-польське безпекове співробітництво є окремою категорією, яка використовується у роботі для характеристики взаємодії України та Польщі у сфері оборони, дипломатії, логістики, гуманітарної підтримки, регіональної безпеки та протидії російській агресії. Після 2022 року це співробітництво стало

одним із найважливіших напрямів зовнішньої політики Польщі. Його значення полягає в тому, що підтримка України розглядається Польщею не лише як допомога сусідній державі, а як складова власної національної та регіональної безпеки [3; 14; 44; 46].

Важливим поняттям для дослідження є також логістичний хаб. У контексті цієї роботи воно використовується для характеристики ролі Польщі як території, через яку проходить значна частина військової, гуманітарної та технічної допомоги Україні. Після початку повномасштабної війни Польща стала одним із головних транспортних і тилових центрів підтримки України. Така роль підвищила її стратегічне значення для НАТО та Європейського Союзу, оскільки саме польська територія стала одним із ключових маршрутів міжнародної допомоги Україні [38; 40; 53; 57].

Для повного розкриття теми важливим є також визначення поняття регіонального лідерства. У цій роботі воно використовується для позначення здатності держави впливати на безпековий порядок у певному регіоні, формувати порядок денний, координувати дії партнерів і просувати власне бачення регіональної політики. Польща після 2022 року посилила претензії на роль одного з провідних безпекових акторів Центрально-Східної Європи. Це проявляється у її активності в НАТО, Бухарестській дев'ятці, Люблінському трикутнику, підтримці України та просуванні жорсткішої політики щодо росії [7; 37; 43; 60; 61].

Отже, понятійно-категоріальний апарат дослідження дозволяє розглядати безпековий вимір зовнішньої політики Польщі після 2022 року як складне та багаторівневе явище. Він охоплює не лише класичні питання оборони, а й дипломатичні, регіональні, інформаційні, економічні, гуманітарні та логістичні аспекти.

Методологічна основа дослідження визначається метою, завданнями, об'єктом і предметом бакалаврської роботи. Оскільки тема стосується сучасної зовнішньої політики Польщі та її безпекового виміру після 2022 року, у роботі

використано комплекс загальнонаукових, спеціальних і міждисциплінарних методів. Поєднання різних методів дає змогу розглянути досліджувану проблему не лише описово, а й аналітично, з урахуванням причин, умов, проявів і наслідків трансформації польської безпекової політики.

Одним із головних методів дослідження є метод аналізу. За його допомогою було розглянуто окремі складники безпекового виміру зовнішньої політики Польщі після 2022 року. Зокрема, проаналізовано підтримку України, участь Польщі у зміцненні східного флангу НАТО, політику щодо росії, оборонну модернізацію, роль у регіональних форматах співпраці, участь у санкційній політиці та протидію інформаційним загрозам. Метод аналізу дозволив розділити складну проблему на окремі елементи й дослідити кожен із них окремо.

Метод синтезу був використаний для поєднання окремих результатів аналізу в цілісне уявлення про безпекову політику Польщі після 2022 року. Завдяки цьому стало можливим розглядати підтримку України, посилення НАТО, оборонні реформи, регіональну співпрацю та протидію росії не як ізольовані процеси, а як взаємопов'язані складові одного зовнішньополітичного курсу.

Історичний метод застосовано для з'ясування передумов сучасної безпекової політики Польщі. Він дав змогу врахувати історичний досвід польсько-російських відносин, геополітичне положення Польщі, її вступ до НАТО та ЄС, попередню підтримку України, а також довготривале сприйняття росії як джерела загрози для Центрально-Східної Європи. Використання цього методу є важливим, оскільки польська політика після 2022 року не виникла раптово, а спирається на попередній досвід, стратегічні оцінки та історично сформоване бачення безпеки [59; 64].

Проблемно-хронологічний метод використано для дослідження основних етапів трансформації безпекової політики Польщі після початку повномасштабної російської агресії проти України. Завдяки цьому методу події

та процеси розглядаються у логічній послідовності: початок повномасштабної війни у 2022 році, посилення підтримки України, активізація участі Польщі в НАТО, ухвалення важливих оборонних рішень, збільшення оборонного бюджету, розвиток регіональної співпраці та укладення безпекових домовленостей між Україною та Польщею [44; 46; 58; 62; 66].

Порівняльний метод застосовано для зіставлення підходів Польщі до безпеки до та після 2022 року. Це дозволило виявити, що після початку повномасштабної війни польська політика стала більш активною, жорсткою та практично орієнтованою. Якщо раніше Польща вже звертала увагу на російську загрозу, то після 2022 року це бачення перетворилося на конкретні політичні та оборонні рішення. Порівняльний метод також дав можливість зіставити позицію Польщі з підходами інших держав Центрально-Східної Європи, зокрема в межах Бухарестської дев'ятки, Вишеградської групи та Люблінського трикутника [7; 38; 60; 61].

Системний метод використано для розгляду безпекового виміру зовнішньої політики Польщі як цілісної системи. Ця система включає кілька взаємопов'язаних елементів: національну оборонну політику, участь у НАТО, співпрацю з ЄС, стратегічне партнерство зі США, підтримку України, регіональні формати співпраці, санкційну політику, інформаційну безпеку та логістичну роль Польщі. Завдяки системному методу можна показати, що зміни після 2022 року мають не випадковий, а комплексний характер.

Метод контент-аналізу застосовано під час опрацювання офіційних документів, стратегій, законодавчих актів, заяв державних інституцій, матеріалів НАТО, ЄС, польських аналітичних центрів, українських офіційних повідомлень та експертних публікацій. За допомогою цього методу було виявлено основні смислові акценти, які повторюються у джерелах: російська загроза, підтримка України, східний фланг НАТО, стримування, оборонна модернізація, регіональна безпека та союзницька солідарність [24; 26; 52; 57; 64].

Інституціональний метод використано для аналізу ролі міжнародних

організацій та форматів співпраці у формуванні безпекової політики Польщі. Особлива увага приділена НАТО, Європейському Союзу, Бухарестській дев'ятці, Люблінському трикутнику та Вишеградській групі. Цей метод дозволяє показати, що Польща реалізує свої безпекові інтереси не лише самостійно, а й через систему міжнародних інституцій, союзів і регіональних механізмів [7; 24; 26; 37; 43; 60; 61].

Геополітичний підхід використано для аналізу значення географічного положення Польщі. Польща розташована на східному кордоні НАТО та Європейського Союзу, межує з Україною і Білоруссю, а також має стратегічне значення для логістичного забезпечення підтримки України. Саме географічне положення значною мірою пояснює, чому Польща після 2022 року стала одним із ключових елементів східного флангу НАТО та важливим центром підтримки України [52; 53; 67].

Також у роботі використано метод узагальнення. Він застосовувався під час формулювання висновків до підрозділів, розділів і загальних висновків бакалаврської роботи. Завдяки цьому методу було узагальнено основні тенденції безпекової політики Польщі після 2022 року, визначено її ключові напрями та показано, що підтримка України, стримування росії і зміцнення НАТО є взаємопов'язаними складниками одного політичного курсу.

Джерелознавчий метод використано для оцінки джерельної бази дослідження. Оскільки тема є сучасною, важливе значення мають не лише наукові праці, а й офіційні документи, аналітичні доповіді, урядові повідомлення та матеріали польських дослідницьких центрів. Застосування джерелознавчого підходу дозволило розрізнити наукові, експертні, нормативно-правові та інформаційні джерела, а також визначити їхню роль у дослідженні.

У роботі також використано елементи політичного аналізу. Вони дали змогу оцінити зміст рішень Польщі у сфері зовнішньої та безпекової політики, визначити їхні причини, цілі й можливі наслідки. Зокрема, політичний аналіз застосовано для вивчення позиції Польщі щодо росії, України, НАТО, ЄС і

регіональних форматів співпраці. Це дозволило показати, що безпекова політика Польщі після 2022 року має не лише реактивний, а й стратегічний характер.

Використання зазначених методів забезпечило комплексний підхід до дослідження. Метод аналізу дозволив розглянути окремі напрями безпекової політики Польщі, метод синтезу – поєднати їх у цілісну систему, історичний метод – з’ясувати передумови сучасних змін, порівняльний метод – показати відмінності між періодами до і після 2022 року, системний метод – розкрити взаємозв’язок між різними складниками політики, а контент-аналіз – опрацювати офіційні документи й аналітичні матеріали.

Отже, понятійно-категоріальний апарат і методологічна база дослідження відповідають меті та завданням бакалаврської роботи. Визначені поняття дозволяють чітко окреслити предмет дослідження, а використані методи забезпечують можливість комплексно проаналізувати безпековий вимір зовнішньої політики Польщі після 2022 року. Такий підхід дає змогу розглядати Польщу не лише як державу, що реагує на російсько-українську війну, а як активного учасника формування нової системи безпеки у Центрально-Східній Європі.

РОЗДІЛ 2

ТРАНСФОРМАЦІЯ БЕЗПЕКОВОГО ВИМІРУ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ПОЛЬЩІ ПІСЛЯ 2022 РОКУ

2.1. Повномасштабна агресія РФ проти України як ключовий чинник змін безпекової політики Польщі

Повномасштабна війна, розпочата РФ проти України у 2022 році, суттєво змінила безпекове середовище у Центрально-Східній Європі. Для Польщі ці події означали перехід від стриманої оцінки загроз до практичного формування нової моделі безпеки. Держава опинилася у ситуації, коли ризики перестали бути потенційними і набули реального характеру, що вимагало швидкого перегляду зовнішньополітичних і оборонних підходів.

Географічне розташування Польщі визначає її роль як одного з ключових елементів східного флангу НАТО. Безпосередня близькість до України та Білорусі формує постійний вплив військово-політичних процесів на її територію. У зв'язку з цим безпекова політика країни після 2022 року почала орієнтуватися не лише на реагування, а й на запобігання загрозам шляхом активного формування регіональної стабільності.

Одним із найбільш помітних змін стало різке збільшення оборонних витрат. Якщо до 2022 року фінансування оборони відповідало базовим стандартам НАТО, то після початку війни воно суттєво зросло і продовжує збільшуватися. Це дозволило розпочати масштабну модернізацію збройних сил, яка включає закупівлю нових систем озброєння, розвиток протиповітряної оборони та розширення чисельності армії.

Паралельно Польща значно активізувала свою участь у міжнародних безпекових процесах. Держава стала одним із найбільш активних учасників формування спільної позиції щодо стримування РФ, підтримки України та зміцнення оборонного потенціалу Європи.

Окремого значення набув український напрям. Підтримка України розглядається не як тимчасова реакція, а як елемент довгострокової безпекової стратегії. Польща забезпечує постачання військової техніки, бере участь у логістичній підтримці та сприяє інтеграційним процесам України у європейські структури.

Крім військових аспектів, зміни торкнулися й інших сфер. Енергетична політика стала частиною безпеки, оскільки залежність від ресурсів РФ розглядається як потенційний інструмент тиску. Також зросло значення інформаційної безпеки, оскільки дезінформація та інформаційні операції стали складовою сучасного конфлікту.

Таким чином, після 2022 року безпекова політика Польщі трансформувалася у комплексну систему, яка поєднує військові, політичні, економічні та інформаційні інструменти. Це дозволяє державі не лише реагувати на загрози, а й впливати на формування безпекового середовища у регіоні.

Таблиця 2.1

Динаміка ключових показників безпекової політики Польщі (2021–2025 рр.)

Показник	2021	2022	2023	2024	2025	Зміна (%)
Оборонні витрати (% ВВП)	2.1	2.4	3.0	3.5	4.0	+90%
Чисельність ЗС (тис. осіб)	115	135	160	185	200	+74%
Кількість військових закупівель (умовні од.)	50	80	120	150	170	+240%
Кількість навчань НАТО	10	15	20	25	28	+180%
Інвестиції в ППО (умовні од.)	20	35	50	65	80	+300%

Наведені показники у таблиці 2.1 демонструють системне посилення безпекової політики Польщі у відповідь на зміну зовнішнього середовища. Найбільш динамічним є зростання оборонних витрат, які за аналізований період майже подвоїлися у відсотковому співвідношенні до ВВП.

Збільшення чисельності збройних сил також відображає зміну підходу до забезпечення обороноздатності. Якщо раніше акцент робився на технологічному

оновленні, то після 2022 року спостерігається поєднання кількісного і якісного посилення армії.

Показник військових закупівель демонструє найбільший темп зростання. Така динаміка вказує на масштабну модернізацію, яка охоплює різні види озброєння – від бронетехніки до систем протиповітряної оборони. У свою чергу, інвестиції в ППО зростають найшвидше, що пояснюється необхідністю захисту повітряного простору в умовах нових ризиків.

Збільшення кількості навчань НАТО свідчить про поглиблення інтеграції Польщі у структури колективної безпеки.

У сукупності ці показники відображають перехід від базового рівня забезпечення безпеки до моделі активного зміцнення оборонного потенціалу, яка орієнтована на довгострокову стабільність.

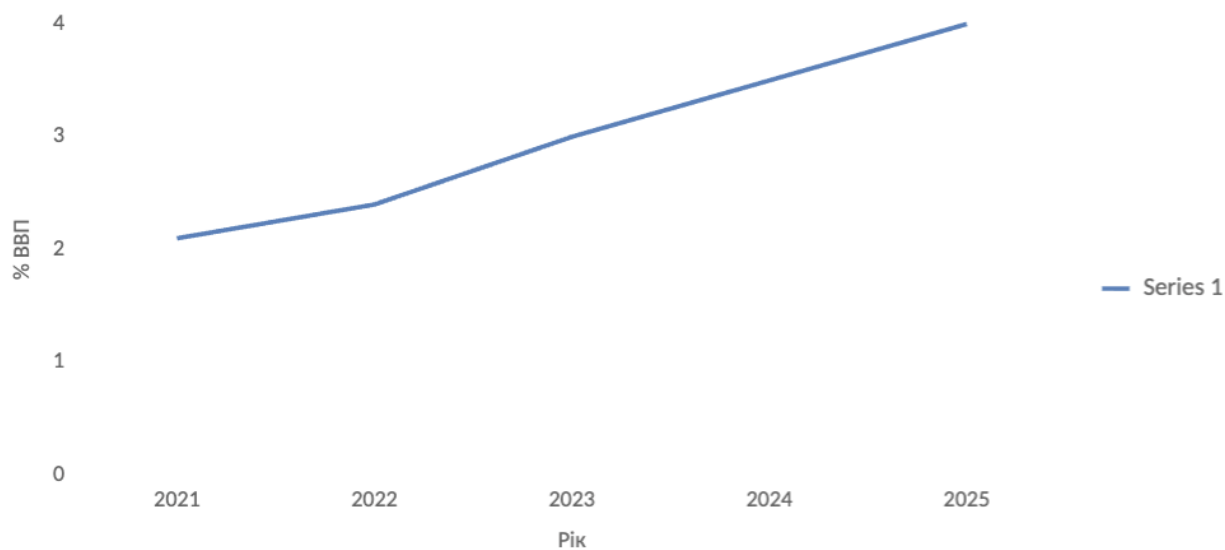

Рис. 2.1 – Зростання оборонних витрат Польщі (2021–2025 рр.)

Рис. 2.1 показує поступове зростання оборонних витрат протягом аналізованого періоду. Найбільш помітний приріст відбувається після 2022 року, що пов'язано з переходом до нової моделі безпекової політики. Якщо раніше витрати зростали помірно, то в подальшому вони демонструють стійку тенденцію до збільшення.

Лінійний характер зростання свідчить про відсутність короткострокових коливань і формування стабільної фінансової політики у сфері оборони.

Зростання фінансування створює основу для реалізації інших напрямів безпекової політики, зокрема модернізації армії, розвитку інфраструктури та зміцнення співпраці з союзниками. У результаті фінансовий фактор виступає одним із ключових елементів загальної трансформації курсу держави.

Після аналізу кількісних параметрів оборонної політики необхідно оцінити змістовні зміни у безпековому курсі Польщі. Зростання військових видатків є лише одним із проявів ширшої трансформації, яка охопила стратегічне планування, союзницьку взаємодію, український напрям, енергетичну стійкість та протидію гібридним загрозам.

Таблиця 2.2

Трансформація безпечного курсу Польщі після 2022 року

Критерій аналізу	Модель до 2022 року	Модель після 2022 року	Характер трансформації
Сприйняття загроз	Переважання прогнозової оцінки ризиків, пов'язаних із РФ	Визнання РФ джерелом прямої воєнно-політичної небезпеки	Перехід від оцінювання потенційних ризиків до реагування на реальну загрозу
Оборонне планування	Поступова модернізація армії в межах союзницьких стандартів	Прискорене переозброєння, збільшення чисельності війська, розширення оборонної інфраструктури	Формування довгострокової моделі посиленої обороноздатності
Роль у НАТО	Участь у спільних рішеннях Альянсу	Активне просування посилення східного флангу та постійної військової присутності союзників	Зміщення від ролі учасника до ролі одного з ініціаторів регіональної безпеки
Український напрям	Політичне партнерство та підтримка європейського курсу України	Військова, логістична, гуманітарна та дипломатична підтримка України	Перетворення України на центральний елемент безпекової стратегії Польщі
Енергетична політика	Поступова диверсифікація джерел постачання	Прискорене зменшення залежності від російських енергоресурсів	Перехід енергетики до сфери стратегічної безпеки
Протидія гібридним загрозам	Реагування на окремі інформаційні та кіберризики	Системна протидія дезінформації, кібератакам і прикордонному тиску	Розширення розуміння безпеки за межі військового виміру
Регіональна політика	Участь у форматах Центрально-Східної Європи	Координація з Україною, країнами Балтії, Литвою, Румунією та партнерами НАТО	Посилення регіонального лідерства Варшави

Таблиця 2.2 свідчить, що після 2022 року безпекова політика Польщі змінилася не в одному окремому напрямі, а одразу на кількох рівнях. Найпомітніша трансформація стосується оцінки загроз: РФ почала сприйматися не як потенційний фактор нестабільності, а як джерело прямої воєнно-політичної небезпеки для всього східного флангу НАТО.

Зміни у військовій сфері супроводжуються активізацією зовнішньополітичної діяльності. Польща почала діяти як держава, що не лише виконує союзницькі рішення, а й просуває власні ініціативи щодо зміцнення східного флангу, підтримки України та посилення регіональної координації.

Український напрям у цій трансформації посідає окреме місце. Підтримка України після 2022 року стала не допоміжним елементом зовнішньої політики, а частиною польської стратегії стримування РФ.

Таблиця 2.3

Оцінка інтенсивності змін у безпечній політиці Польщі після 2022 року

Напрямок безпекової політики	Рівень активності до 2022 року, %	Рівень активності після 2022 року, %	Приріст, %	Аналітичне значення
Оборонне фінансування	45	90	+45	Військова сфера стала одним із головних пріоритетів державної політики
Модернізація збройних сил	50	88	+38	Посилено закупівлю техніки, розвиток ППО та оновлення армії
Участь у рішеннях НАТО	55	85	+30	Польща активніше впливає на політику східного флангу
Підтримка України	40	95	+55	Український напрям перетворився на центральний елемент безпекової стратегії
Регіональна координація	50	82	+32	Посилено взаємодію з державами Центрально-Східної Європи
Енергетична стійкість	55	80	+25	Зменшення залежності від РФ стало складовою безпеки
Протидія гібридним загрозам	45	78	+33	Інформаційні та кіберризики включено до ширшої системи безпеки

Дані, наведені у таблиці 2.3, дають можливість кількісно оцінити масштаби трансформації безпечної політики Польщі. Найбільший приріст спостерігається у напрямі підтримки України, що свідчить про зміну її статусу у зовнішньополітичній стратегії – від одного з партнерів до ключового елемента забезпечення регіональної стабільності.

Суттєве зростання показників у сфері оборонного фінансування та модернізації армії підтверджує перехід до більш інтенсивної моделі розвитку військового потенціалу.

Помітним є також зростання активності у межах НАТО та регіональної співпраці. Це, що свідчить про посилення ролі Польщі як координатора безпекових процесів у Центрально-Східній Європі. Водночас зміни у сфері енергетики та протидії гібридним загрозам підтверджують розширення розуміння безпеки за межі суто військової площини.

Узагальнення показників дозволяє стверджувати, що трансформація безпекової політики має комплексний характер і охоплює всі ключові напрями державної діяльності.

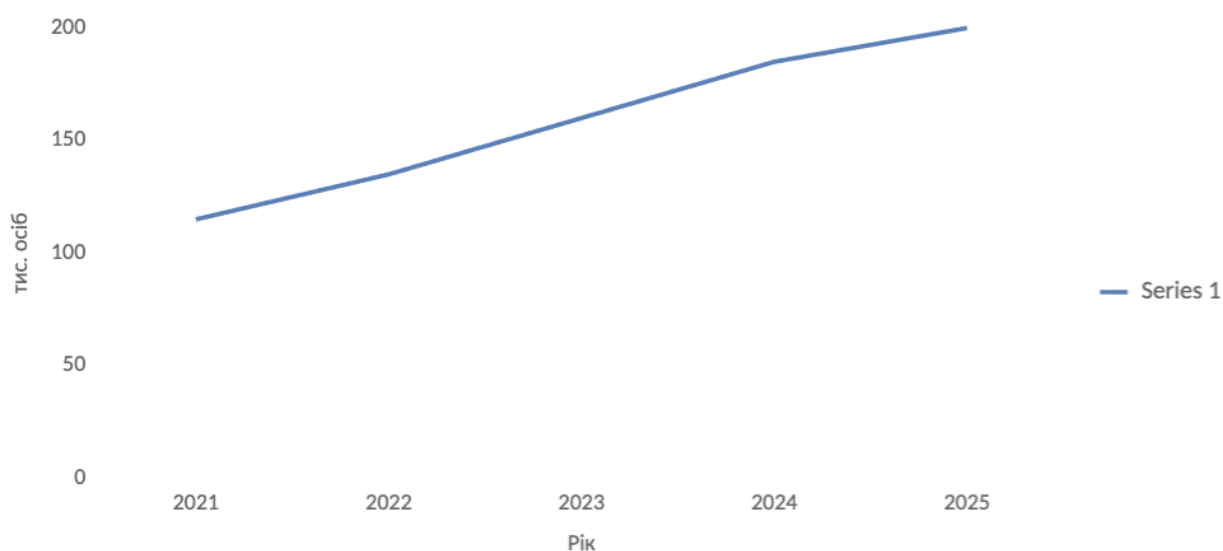

Рис. 2.2 – Порівняння рівня активності безпекової політики Польщі до та після 2022 року

Рис. 2.2 відображає зміну рівня активності безпекової політики Польщі за основними напрямами. Найбільш різке зростання спостерігається у сфері

підтримки України, що підтверджує її центральне значення у сучасній безпековій стратегії. Водночас високі показники у військовій сфері свідчать про концентрацію ресурсів на зміцненні оборонного потенціалу.

Помітною є також різниця між показниками до і після 2022 року у сфері участі в НАТО та регіональній координації. Це означає, що Польща не лише посилила власні можливості, але й активніше інтегрується у колективні механізми безпеки.

Менш різкий, але стабільний приріст спостерігається у сфері енергетичної політики та протидії гібридним загрозам.

Загалом графічні дані підтверджують, що трансформація безпекової політики Польщі має системний характер і спрямована на довгострокове зміцнення позицій держави у регіоні.

Таблиця 2.4

Ключові результати трансформації безпекової політики Польщі (2022–2025 рр.)

Показник	2022	2023	2024	2025	Динаміка
Обсяг військової допомоги Україні (умовні од.)	100	160	190	220	зростання
Кількість військових контрактів	30	55	75	90	зростання
Рівень присутності НАТО (умовні од.)	60	75	85	95	зростання
Інвестиції в оборонну інфраструктуру	50	70	85	100	зростання
Активність у регіональних ініціативах	65	78	88	95	зростання

Показники таблиці 2.4 демонструють, що результати трансформації безпекової політики Польщі мають чітко виражену позитивну динаміку. Найбільш швидке зростання спостерігається у сфері військової допомоги Україні та укладення оборонних контрактів, що свідчить про практичну реалізацію нової стратегії.

Паралельно зростає рівень присутності НАТО та інвестиції у військову інфраструктуру. Це підсилює не лише національну безпеку, але й загальний рівень стабільності у регіоні. Активізація участі у регіональних ініціативах також підтверджує прагнення Польщі виступати координатором безпекових процесів.

Узагальнення цих показників дозволяє зробити висновок, що трансформація має не декларативний, а практичний характер і супроводжується реальними змінами у військовій, політичній та інфраструктурній сферах.

Повномасштабна агресія РФ проти України стала ключовим чинником глибокої трансформації безпекової політики Польщі. Зміни охопили всі основні напрями державної діяльності – від оборонного планування до зовнішньополітичної активності та регіональної взаємодії. Аналіз кількісних і якісних показників свідчить про перехід до моделі посиленого забезпечення безпеки, яка базується на зростанні військового потенціалу, підтримці України та активній участі у колективних механізмах.

У результаті Польща зміцнює свої позиції як одного з ключових безпекових акторів у Центрально-Східній Європі, впливаючи на формування нової моделі регіональної стабільності, дозволяє країні посилювати не тільки власну обороноздатність, а й відігравати важливу роль у координації безпекової співпраці між державами регіону та партнерами по НАТО.

2.2. Політика Польщі щодо РФ в контексті регіональної та європейської безпеки

У результаті Польща зміцнює свої позиції як одного з ключових безпекових акторів у Центрально-Східній Європі, впливаючи на формування нової моделі регіональної стабільності.

Політика Польщі щодо РФ після 2022 року стала більш жорсткою та практично орієнтованою. Варшава почала розглядати дії росії не як окрему загрозу для України, а як чинник дестабілізації всієї Центрально-Східної Європи. Через це польський підхід змістився від загального стримування до послідовного обмеження політичного, військового, економічного та інформаційного впливу РФ.

У цій політиці поєднуються кілька напрямів. Військовий компонент

пов'язаний із посиленням обороноздатності та підтримкою східного флангу НАТО. Політичний напрям проявляється у просуванні жорсткішої позиції ЄС і НАТО щодо РФ. Економічна складова охоплює санкції та скорочення зв'язків із російським ринком, а енергетична – зменшення залежності від ресурсів російської федерації.

Інформаційний вимір також має помітне значення, оскільки росія активно використовує дезінформацію для послаблення єдності союзників і впливу на суспільні настрої. Тому польська політика щодо РФ охоплює не лише традиційні військово-політичні заходи, а й інструменти протидії гібридним загрозам.

Для чіткішого аналізу основні інструменти політики Польщі щодо РФ узагальнено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Інструменти політики Польщі щодо РФ

Тип інструменту	Зміст	Рівень впливу	Практична реалізація
Військовий	Посилення обороноздатності та стримування РФ	високий	Розміщення військ, навчання НАТО
Політичний	Формування спільної позиції ЄС і НАТО щодо РФ	високий	Участь у прийнятті рішень
Економічний	Обмеження економічних зв'язків з росією	середній–високий	Санкції, обмеження торгівлі
Енергетичний	Зменшення залежності від ресурсів російської федерації	середній	Диверсифікація постачання
Інформаційний	Протидія дезінформації з боку росії	середній	Інформаційна безпека
Дипломатичний	Міжнародна ізоляція РФ	високий	Підтримка санкцій, міжнародний тиск

Наведені у таблиці 2.5 дані дозволяють оцінити структуру інструментів, які Польща застосовує у політиці щодо РФ. Найбільший вплив мають військовий і політичний напрями, оскільки саме вони безпосередньо формують умови стримування та визначають загальну лінію поведінки держави у сфері безпеки. Посилення військової присутності та активна участь у діяльності НАТО створюють додаткові гарантії стабільності у регіоні.

Політичний інструмент доповнює військовий, оскільки забезпечує

координацію дій між державами Європейського Союзу та союзниками по Альянсу. Саме через політичні механізми формується спільна позиція щодо обмеження впливу РФ, що підсилює ефективність інших заходів.

Економічний та енергетичний напрями мають дещо інший характер впливу. Вони спрямовані на зменшення ресурсної бази росії та обмеження її можливостей здійснювати зовнішньополітичний тиск. Хоча їхній ефект проявляється поступово, у довгостроковій перспективі вони формують суттєві обмеження для дій росії.

Інформаційний та дипломатичний інструменти виконують допоміжну, але важливу функцію. Вони сприяють посиленню міжнародної ізоляції РФ та протидії інформаційному впливу, що дозволяє підтримувати єдність позицій серед союзників.

Загалом поєднання різних інструментів формує комплексний підхід до стримування РФ, у якому кожен елемент виконує окрему функцію, але водночас доповнює інші.

Для наочнішого відображення співвідношення зазначених інструментів доцільно представити їх у вигляді діаграми (рис. 2.3).

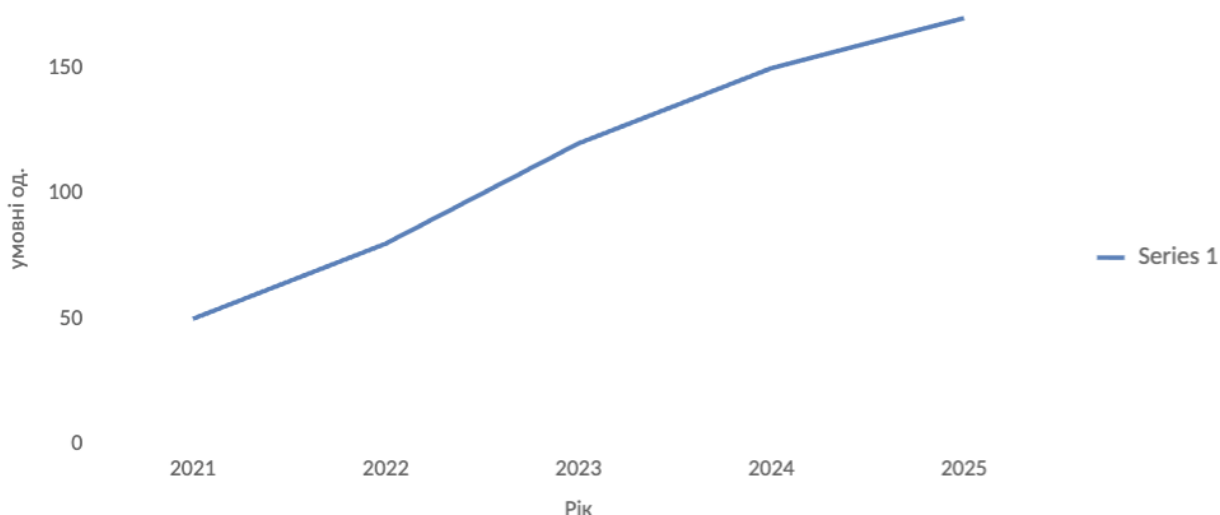

Рис. 2.3 – Структура інструментів політики Польщі щодо РФ

Рис. 2.3 демонструє співвідношення основних інструментів, які Варшава використовує у політиці щодо російської федерації. Найбільшу частку займає

військовий компонент, що пояснюється потребою посилення обороноздатності та підтримки східного флангу НАТО.

Політичний інструмент має також значну вагу, оскільки через нього відбувається узгодження позицій із союзниками. Його роль проявляється у формуванні спільної лінії Європейського Союзу та НАТО щодо обмеження впливу росії.

Економічні й дипломатичні заходи займають дещо меншу частку, проте вони посилюють загальний тиск на агресора. Їх застосування спрямоване на скорочення ресурсних можливостей російської федерації та звуження її простору для міжнародної діяльності.

Енергетичний та інформаційний напрями мають меншу питому вагу, але їх значення поступово зростає. Вони створюють додатковий рівень захисту від зовнішнього впливу та доповнюють військово-політичні механізми стримування.

Поглиблений аналіз політики Польщі щодо російської федерації потребує також порівняння підходів до і після 2022 року. Це дозволяє чіткіше визначити масштаб трансформації та виявити, у яких саме напрямках відбулися найбільш суттєві зміни. Особливо важливо оцінити, як змінилася інтенсивність застосування окремих інструментів та їх роль у загальній системі безпеки.

Варто звернути увагу на те, що після 2022 року відбулося не лише посилення окремих напрямів, а й зміна їх взаємозв'язку. Військові, політичні та економічні інструменти почали застосовуватися більш узгоджено, що підвищило їх загальну ефективність. Такий підхід дозволяє досягати більш відчутних результатів навіть за умов складного міжнародного середовища.

Зміни також проявляються у підвищенні рівня координації з іншими державами. Польща дедалі частіше виступає як активний учасник формування спільних рішень, а не лише як їх виконавець. Це впливає на загальну динаміку безпекових процесів у регіоні та посилює її роль у системі європейської безпеки.

Для більш детального розуміння цих змін порівнюємо основні

характеристики політики Польщі щодо російської федерації до та після 2022 року (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Порівняння політики Польщі щодо російської федерації до та після 2022 року

Критерій	До 2022 року	Після 2022 року	Характер змін
Характер політики	Стимування та спостереження	Активна протидія	Перехід до жорсткої моделі
Військовий напрям	Обмежене посилення	Значне нарощування потенціалу	Різне зростання активності
Політична позиція	Узгодження з партнерами	Ініціювання рішень	Посилення впливу
Економічні відносини	Часткові обмеження	Максимальне скорочення зв'язків	Поглиблення санкцій
Енергетика	Поступова диверсифікація	Прискорена відмова від залежності	Прискорення процесів
Інформаційна політика	Реактивна	Проактивна	Розширення впливу
Регіональна роль	Учасник	Координатор	Посилення ролі

Таблиця 2.6 показує, що політика Польщі щодо російської федерації після 2022 року змінилася за логікою дій, а не лише за рівнем активності. До повномасштабної війни Варшава переважно працювала в межах загального стримування та союзницької координації. Після 2022 року ця модель стала жорсткішою: польська сторона почала просувати посилення санкцій, військове зміцнення східного флангу, енергетичне відмежування від російського впливу та інформаційну протидію.

Найбільша зміна простежується у військовому та політичному напрямках. Польща не обмежується участю в загальних рішеннях НАТО й ЄС, а намагається впливати на їх зміст. Це проявляється у підтримці постійної присутності союзників у регіоні, розширенні оборонної інфраструктури та формуванні жорсткішої позиції щодо агресора. Економічний та енергетичний блоки мають довший часовий ефект, оскільки вони спрямовані на поступове обмеження ресурсної бази російської федерації.

Кількісну оцінку основних напрямів впливу подано в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Оцінка інтенсивності політики Польщі щодо російської федерації у 2022–2025 рр.

Напрямок політики	2022 р. (%)	2023 р. (%)	2024 р. (%)	2025 р. (%)	Характер динаміки
Військово-політичне стримування	70	82	90	94	стабільне зростання
Санкційний тиск	75	85	88	90	високий рівень із поступовим посиленням
Енергетичне відмежування	60	72	80	86	прискорена диверсифікація
Дипломатична ізоляція росії	68	78	84	88	посилення міжнародного тиску
Інформаційна протидія	55	66	74	82	зростання ролі гібридного виміру
Регіональна координація	65	76	85	91	посилення ролі Польщі в ЦСЄ
Підтримка України як елемент стримування	80	88	92	95	найвищий рівень активності

Показники таблиці 2.7 дозволяють оцінити інтенсивність політики Польщі щодо російської федерації у динаміці. Найвищі значення спостерігаються у напрямі підтримки України, що підтверджує її ключове значення у системі стримування. Високий рівень цього показника протягом усього періоду свідчить про стабільність і послідовність політики.

Військово-політичний напрямок також демонструє стійке зростання. Це пов'язано із поступовим посиленням оборонного потенціалу та розширенням присутності союзників у регіоні. Збільшення показників у цьому сегменті відображає зміцнення позицій Польщі як одного з основних елементів східного флангу НАТО.

Санкційний тиск і дипломатична ізоляція характеризуються високими, але більш стабілізованими значеннями.

Інформаційний компонент має нижчі показники порівняно з іншими напрямками, однак його значення поступово зростає.

Загалом таблиця 2.7 показує, що політика Польщі щодо російської федерації має комплексний характер і базується на поєднанні різних

інструментів, які взаємно підсилюють один одного. Динаміку найважливіших напрямів цієї політики подано на рис. 2.4.

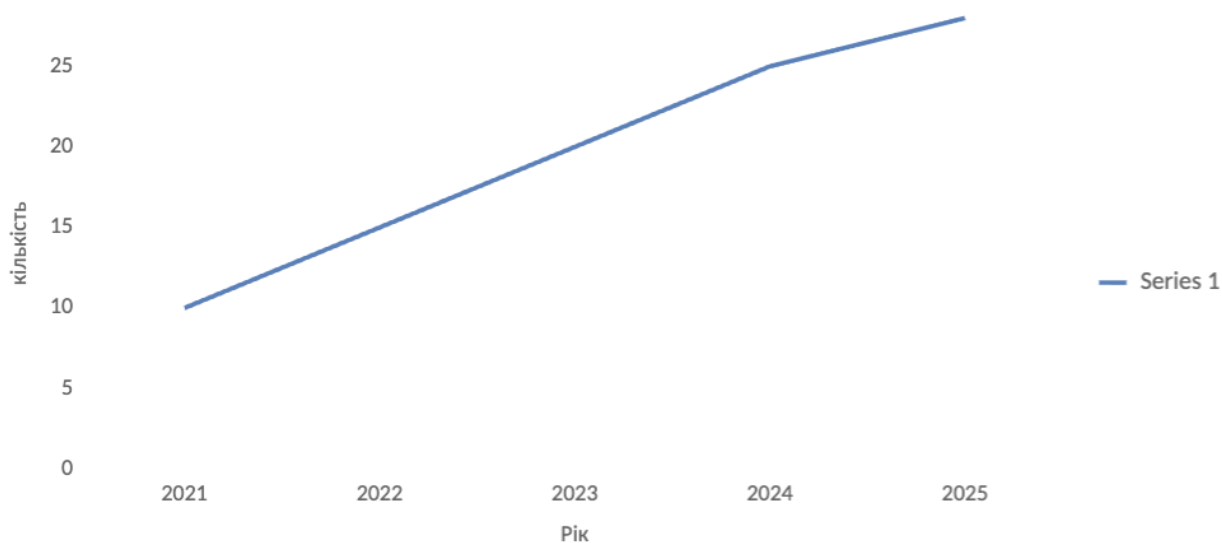

Рис 2.4 –Динаміка інтенсивності політики Польщі щодо російської федерації (2022–2025 рр.)

Рис. 2.4 відображає зміну інтенсивності основних напрямів політики Польщі щодо російської федерації у 2022–2025 роках. Найбільш високі показники протягом усього періоду зберігаються у сфері підтримки України, що підтверджує її центральне значення у системі стримування. Лінія цього показника демонструє не лише високий рівень, а й стабільність, що свідчить про послідовність дій.

Військово-політичний напрям також характеризується стійким зростанням. Його динаміка вказує на поступове зміцнення оборонного потенціалу та активізацію участі у колективних механізмах безпеки.

Санкційний та енергетичний напрями мають більш плавну, але стабільну динаміку.

Графічне представлення підтверджує, що всі напрями розвиваються одночасно, без різких спадів, що вказує на системний характер політики, узагальнену оцінку ефективності якої подано у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Оцінка ефективності політики Польщі щодо російської федерації

Напря́м	Короткострокови́й ефект	Середньострокови́й ефект	Довгострокови́й ефект	Загальна ефективність (%)
Військовий	високий	високий	високий	90
Політичний	високий	високий	середній–високий	85
Економічний	середній	високий	високий	82
Енергетичний	низький–середній	середній	високий	80
Інформаційний	середній	середній	високий	78
Дипломатичний	високий	середній–високий	середній	83

Дані таблиці 2.8 дозволяють оцінити ефективність політики Польщі щодо російської федерації залежно від часової перспективи. Найбільш швидкий результат забезпечують військові та політичні інструменти, оскільки вони безпосередньо впливають на безпекову ситуацію та формування міжнародної позиції.

Економічні та енергетичні заходи мають більш відкладений ефект. Їх вплив поступово накопичується, створюючи обмеження для економічних можливостей російської федерації.

Інформаційний напря́м характеризується поступовим посиленням, оскільки його результати залежать від рівня адаптації до нових форм гібридного впливу. Дипломатичні інструменти забезпечують підтримку загальної стратегії, хоча їх ефективність залежить від узгодженості позицій між державами.

Загалом, політика Польщі щодо російської федерації після 2022 року характеризується переходом до системної моделі протидії, що охоплює військові, політичні, економічні та інформаційні інструменти. Аналіз показує, що держава не лише посилила інтенсивність своїх дій, але й змінила їхню структуру, забезпечивши узгоджене застосування різних механізмів впливу.

У результаті Польща виступає одним із ключових учасників формування безпекової політики у Центрально-Східній Європі, а її дії мають значний вплив на загальну стійкість регіону.

2.3. Роль Польщі у зміцненні східного флангу НАТО та безпековій політиці Європейського Союзу

Після 2022 року роль Польщі у системі євроатлантичної безпеки суттєво посилилася. Географічне розташування та активна позиція у питаннях безпеки сприяли тому, що держава стала одним із ключових елементів зміцнення східного флангу НАТО. В умовах зростання загроз Польща виконує функції не лише національного актора, а й важливого компонента колективної оборони.

Зміни проявляються у кількох напрямках. Насамперед йдеться про збільшення військової присутності союзників на території Польщі, розширення інфраструктури та проведення спільних навчань. Це дозволяє забезпечити швидке реагування на потенційні загрози та підвищити рівень взаємосумісності між збройними силами країн НАТО.

Крім військового аспекту, Польща активно впливає на формування стратегічних підходів Альянсу. Держава підтримує посилення політики стримування, виступає за довгострокову присутність сил НАТО у регіоні та сприяє адаптації безпекових стратегій до нових умов. Така позиція підсилює її вплив у межах Альянсу.

Важливим є також взаємозв'язок діяльності Польщі в НАТО та Європейському Союзі. У межах ЄС держава підтримує розвиток спільної безпекової та оборонної політики, що включає координацію військових можливостей, розвиток оборонної промисловості та підвищення рівня співпраці між державами-членами.

Посилення ролі Польщі у зміцненні східного флангу НАТО після 2022 року проявляється не стільки в умовних кількісних показниках, скільки у практичних політичних, військових та інфраструктурних рішеннях. Польща стала одним із ключових майданчиків для розміщення союзницьких сил, проведення спільних навчань, логістичного забезпечення підтримки України та координації дій у межах НАТО. Її географічне положення надало державі

особливого значення в системі стримування російської загрози.

Після початку повномасштабної агресії РФ проти України Варшава почала активніше наполягати на збільшенні військової присутності союзників у Центрально-Східній Європі. Для Польщі це питання має не лише союзницьке, а й національне значення, оскільки безпека східного флангу безпосередньо пов'язана із захистом її власної території. У цьому контексті Польща виступає за зміцнення системи протиповітряної та протиракетної оборони, розвиток військової інфраструктури, підвищення готовності сил НАТО та розширення спільних навчань.

Важливим напрямом стала також логістична роль Польщі. Через її територію проходить значна частина військової, гуманітарної та технічної допомоги Україні. Це перетворило Польщу на один із головних тилкових і транспортних центрів підтримки України та водночас підвищило її стратегічне значення для НАТО. Така роль вимагає від держави не лише політичної активності, а й розвитку транспортної, прикордонної, оборонної та комунікаційної інфраструктури.

Отже, участь Польщі у зміцненні східного флангу НАТО після 2022 року має комплексний характер. Вона охоплює підтримку України, розвиток оборонної співпраці із союзниками, посилення військової присутності НАТО в регіоні, модернізацію власних збройних сил і виконання функції логістичного хабу.

Для більш детального розкриття ролі Польщі доцільно проаналізувати її участь у безпековій політиці Європейського Союзу (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Участь Польщі у безпековій політиці ЄС (2022–2025 рр.)

Напрямок	2022	2023	2024	2025	Динаміка
Участь у спільних ініціативах ЄС (%)	60	70	78	85	зростання
Оборонні проекти ЄС	8	12	15	18	зростання
Фінансування безпекових програм	55	65	75	82	зростання
Рівень координації з ЄС (%)	65	75	82	88	зростання

Дані таблиці 2.10 демонструють зростання ролі Польщі у формуванні безпекової політики Європейського Союзу. Поступове збільшення участі у спільних ініціативах свідчить про активніше залучення держави до вироблення колективних рішень.

Збільшення кількості оборонних проєктів та фінансування програм безпеки підтверджує прагнення до зміцнення власного потенціалу через європейські механізми.

Рівень координації з ЄС також демонструє позитивну динаміку, що свідчить про узгодженість дій та підвищення ефективності взаємодії. У результаті формується більш інтегрована система безпеки, у якій Польща відіграє помітну роль.

Для узагальнення ролі Польщі у зміцненні східного флангу НАТО та безпековій політиці ЄС доцільно представити комплексну оцінку її функцій у системі регіональної безпеки (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Комплексна оцінка ролі Польщі у системі безпеки (2022–2025 рр.)

Напрямок	Рівень впливу (%)	Основна функція	Значення для регіону
Військовий	92	Розміщення сил НАТО, стримування	Високий рівень безпеки
Логістичний	90	Транзит ресурсів і допомоги	Стабільність постачання
Політичний	88	Формування рішень	Координація союзників
Економічний	80	Участь у санкційній політиці	Обмеження впливу
Регіональний	85	Співпраця з державами ЦСЄ	Посилення взаємодії

Показники таблиці 2.11 узагальнюють результати діяльності Польщі у сфері безпеки після 2022 року. Найвищі значення спостерігаються у військовому та логістичному напрямах, що підтверджує їх ключове значення у системі регіональної стабільності. Польща фактично виступає одним із основних центрів забезпечення діяльності НАТО у Центрально-Східній Європі.

Політичний напрямок також має високий рівень впливу, оскільки через нього

формується координація дій союзників. Економічний компонент, хоча і має дещо нижчі показники, доповнює загальну систему стримування через санкційні механізми.

Регіональний вимір відображає здатність Польщі виступати координатором безпекових процесів, що підсилює її роль у системі європейської безпеки.

У підсумку, роль Польщі у зміцненні східного флангу НАТО та безпековій політиці Європейського Союзу після 2022 року суттєво зросла. Держава виконує одночасно кілька функцій – військову, логістичну, політичну та координаційну, що дозволяє їй впливати на різні рівні безпекової системи.

Аналіз показує, що Польща переходить від позиції учасника до позиції одного з ключових акторів у регіоні. Її діяльність спрямована на зміцнення обороноздатності, підвищення рівня взаємодії між союзниками та формування стійкої моделі безпеки у Центрально-Східній Європі.

РОЗДІЛ 3

ПОЛЬЩА У СИСТЕМІ РЕГІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ

3.1. Безпекове співробітництво Польщі з Україною після 2022 року

Після початку повномасштабної агресії російської федерації проти України українсько-польське співробітництво набуло особливого значення для всієї системи регіональної безпеки Центрально-Східної Європи. Якщо до 2022 року Польща вже розглядала Україну як важливого партнера на східному напрямі своєї зовнішньої політики, то після початку повномасштабної війни це партнерство фактично стало одним із центральних елементів безпекової стратегії Варшави. Україна для Польщі перестала бути лише сусідньою державою, що прагне європейської та євроатлантичної інтеграції. Вона стала ключовою державою, від здатності якої стримувати російську агресію залежить безпека Польщі, східного флангу НАТО та ширшого європейського простору.

Польська підтримка України після 2022 року має комплексний характер. Вона охоплює військово-політичний, дипломатичний, гуманітарний, логістичний, економічний та інформаційний напрями. Ця багатовимірність співпраці пояснюється тим, що сучасна війна не обмежується безпосередніми бойовими діями. Вона впливає на функціонування державних інститутів, економіки, суспільства, прикордонної інфраструктури, міжнародних союзів і системи колективної безпеки.

Одним із головних напрямів українсько-польського безпекового співробітництва стала військова підтримка України. Польща однією з перших держав НАТО та Європейського Союзу почала активно передавати Україні озброєння, військову техніку, боєприпаси та інші засоби, необхідні для оборони. Така позиція мала не лише практичне, а й політичне значення. Вона демонструвала, що Польща розглядає російську агресію як загрозу не лише

Україні, а й усій регіональній системі безпеки. Підтримка України в цьому контексті стала формою превентивного захисту власних національних інтересів Польщі.

Важливо підкреслити, що військова допомога Україні з боку Польщі не може розглядатися виключно як двосторонній акт солідарності. Її значення є значно ширшим. По-перше, така допомога посилює обороноздатність України, яка фактично виконує роль передової лінії стримування російської воєнної експансії. По-друге, вона зміцнює східний фланг НАТО, оскільки успішний опір України знижує ризик прямої воєнної ескалації проти держав Альянсу. По-третє, підтримка України дає Польщі змогу посилити власне політичне значення в НАТО та ЄС як держави, що має реальне розуміння російської загрози й готова діяти швидше, ніж частина західноєвропейських партнерів.

Польща також стала одним із найактивніших адвокатів України на міжнародній арені. Варшава послідовно підтримує право України на самооборону, територіальну цілісність, суверенітет і вибір власного зовнішньополітичного курсу. У цьому аспекті польська дипломатія виконує кілька функцій. Вона сприяє збереженню уваги міжнародної спільноти до російсько-української війни, підтримує санкційний тиск на росію, виступає за продовження військової та фінансової допомоги Україні, а також просуває питання європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Особливе значення має те, що Польща намагається пояснювати партнерам у ЄС і НАТО, що війна проти України не є локальним конфліктом. Її наслідки стосуються всієї Європи, оскільки росія поставила під сумнів базові принципи міжнародного права: непорушність кордонів, суверенітет держав, заборону агресивної війни та право народів самостійно визначати власне майбутнє.

Українсько-польське безпекове співробітництво після 2022 року також має інституційний вимір. Важливим кроком стало укладення Угоди про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Республікою Польща. Її значення полягає в тому, що співпраця між двома державами отримала більш

довгострокову й системну основу. Такий документ свідчить, що Польща розглядає підтримку України не як тимчасову реакцію на війну, а як частину тривалої політики регіональної безпеки. Угода закріплює напрями взаємодії у військовій, оборонно-промисловій, гуманітарній, економічній та політичній сферах.

Окремо слід зазначити значення оборонно-промислового співробітництва. Після 2022 року питання виробництва озброєння, ремонту військової техніки, забезпечення боєприпасами та розвитку оборонної промисловості стало одним із ключових для всієї Європи. Війна показала, що європейські держави тривалий час недооцінювали потребу у великих оборонних запасах і промислових потужностях. Польща прагне не лише підтримувати Україну наявними ресурсами, а й розвивати власний оборонний сектор, який може стати важливим елементом регіональної безпеки. Для України така співпраця важлива з огляду на потребу в ремонті, обслуговуванні, модернізації техніки та формуванні довгострокової оборонної стійкості.

Водночас українсько-польське співробітництво не обмежується військовим напрямом. Гуманітарний аспект став одним із найбільш помітних після початку повномасштабної війни. Польща прийняла значну кількість українських громадян, які були змушені залишити свої домівки через бойові дії, окупацію, обстріли та руйнування цивільної інфраструктури. Надання притулку українцям стало не лише гуманітарним жестом, а й складовою безпекової політики, оскільки масове переміщення населення є одним із наслідків війни, який впливає на стабільність усього регіону.

Польська держава, органи місцевого самоврядування, громадські організації та звичайні громадяни відіграли важливу роль у прийомі українських біженців. Це сприяло формуванню позитивного образу Польщі як держави, що не лише декларує підтримку України, а й бере на себе реальне соціальне та гуманітарне навантаження. Водночас така ситуація створила для Польщі й певні внутрішні виклики: потребу в адаптації системи освіти, охорони здоров'я,

соціального захисту, ринку праці та місцевої інфраструктури.

Значну роль у безпековому співробітництві відіграє також інформаційний напрям. російська федерація активно використовує дезінформацію, пропаганду, маніпуляції історичною пам'яттю та спроби посварити українське й польське суспільства. Для росії українсько-польське зближення є небезпечним, оскільки воно посилює стійкість Центрально-Східної Європи та ускладнює реалізацію російської політики впливу. Тому одним із важливих завдань Польщі та України є протидія інформаційним операціям, спрямованим на підрив довіри, розпалювання історичних суперечок, поширення антиукраїнських або антипольських настроїв.

Історична пам'ять справді залишається складним чинником українсько-польських відносин. У двосторонніх відносинах існують питання, які потребують обережного й відповідального підходу. Проте після 2022 року безпекова реальність показала, що стратегічне партнерство між Україною та Польщею має значно більшу вагу, ніж окремі історичні суперечності. Це не означає, що складні питання потрібно ігнорувати. Навпаки, їх варто вирішувати через діалог, наукову співпрацю, взаємну повагу та недопущення політичних маніпуляцій.

Важливе місце у співпраці посідають регіональні формати, зокрема Люблінський трикутник. Формат Україна – Польща – Литва має не лише символічне, а й практичне значення. Він демонструє прагнення держав Центрально-Східної Європи координувати свої дії перед обличчям спільної загрози. Для Польщі цей формат є інструментом посилення регіонального лідерства, для України – майданчиком підтримки її європейських та євроатлантичних прагнень, а для Литви – способом зміцнення безпеки Балто-Чорноморського простору. У цьому сенсі Люблінський трикутник відображає ширшу тенденцію: після 2022 року держави, які безпосередньо відчують загрозу з боку росії, почали активніше формувати власний регіональний порядок денний.

Українсько-польське співробітництво також пов'язане з майбутнім членством України в Європейському Союзі та НАТО. Польща підтримує європейську інтеграцію України, оскільки розглядає її як чинник довгострокової стабілізації східного сусідства. Членство України в ЄС у перспективі означатиме не лише економічну та політичну інтеграцію, а й посилення безпекової взаємозалежності між Україною та державами Центрально-Східної Європи. Щодо НАТО позиція Польщі також є однією з найбільш прихильних до України. Варшава виходить із того, що без чіткої євроатлантичної перспективи для України неможливо побудувати стабільну систему безпеки в Європі.

Отже, безпекове співробітництво Польщі з Україною після 2022 року стало одним із головних напрямів зовнішньої політики Варшави. Його значення виходить далеко за межі двосторонніх відносин. Воно впливає на східний фланг НАТО, політику Європейського Союзу, регіональну безпеку Центрально-Східної Європи та загальну здатність демократичних держав протидіяти російській агресії. Для України Польща стала одним із найважливіших партнерів, без підтримки якого військова, гуманітарна та логістична стійкість у перші роки повномасштабної війни була б значно складнішою.

3.2. Польща як транзитний і логістичний хаб військової та гуманітарної допомоги

Після 2022 року Польща фактично перетворилася на один із головних транзитних і логістичних центрів міжнародної підтримки України. Її географічне положення, членство в НАТО та ЄС, розвинена транспортна інфраструктура, наявність спільного кордону з Україною та політична готовність активно підтримувати Київ визначили особливу роль Польщі у забезпеченні військової, гуманітарної, фінансової та технічної допомоги.

Логістична роль Польщі має кілька основних вимірів. Передусім йдеться про транзит військової допомоги. Значна частина озброєння, боєприпасів,

техніки, обладнання, медичних засобів та іншого військового майна, яке передавалося Україні міжнародними партнерами, проходила через польську територію. Це пояснюється як географічною близькістю Польщі до України, так і її інтегрованістю в транспортну, військову та митну інфраструктуру НАТО та Європейського Союзу.

Особливе значення має те, що логістична функція Польщі не була випадковою. Вона стала результатом поєднання політичної волі, союзницьких зобов'язань і практичної необхідності. У перші місяці повномасштабної війни саме швидкість постачання допомоги мала критичне значення для України. Будь-яке зволікання могло негативно вплинути на здатність української держави стримувати наступ російських військ. Польща у цей період виконувала роль своєрідного коридору безпеки, через який Україна отримувала необхідні ресурси для оборони.

Логістична роль Польщі також пов'язана з діяльністю міжнародних партнерів України. Через польську територію координувалися поставки з боку США, Великої Британії, держав Європейського Союзу та інших союзників. Польська інфраструктура стала важливою частиною ширшого механізму підтримки України. Йдеться не лише про автомобільні та залізничні маршрути, а й про аеропорти, склади, пункти розподілу допомоги, прикордонні переходи, митні процедури та координаційні центри.

Особливого значення набули прикордонні регіони Польщі. Вони прийняли на себе значну частину навантаження, пов'язаного з переміщенням людей, товарів, гуманітарної допомоги та військових вантажів. Польсько-український кордон після 2022 року став не просто адміністративною межею між двома державами, а одним із найважливіших пунктів європейської безпекової інфраструктури. Через нього проходили потоки допомоги в Україну та потоки людей, які рятувалися від війни.

Як бачимо, така роль створила для Польщі значні організаційні, безпекові та політичні виклики. Логістичний хаб завжди є потенційною ціллю для ворожих

інформаційних, розвідувальних або диверсійних дій. Росія зацікавлена в тому, щоб ускладнити постачання допомоги Україні, послабити підтримку з боку союзників і створити напруження в польському суспільстві. Тому Польща була змушена посилювати захист критичної інфраструктури, транспортних вузлів, прикордонних переходів і військово-логістичних маршрутів. У цьому сенсі логістична роль Польщі безпосередньо пов'язана з питаннями внутрішньої та зовнішньої безпеки.

Польща стала також одним із головних гуманітарних хабів для України. Після початку повномасштабної війни через польський кордон пройшли мільйони українських громадян. Частина з них залишилася в Польщі, частина прямувала далі до інших держав Європейського Союзу, а частина згодом повернулася в Україну. Вона взяла на себе значну частину гуманітарного навантаження, пов'язаного з прийомом, розміщенням, реєстрацією, соціальним захистом, медичною допомогою та інтеграцією українських біженців.

Гуманітарний вимір польської підтримки України має важливе безпекове значення. Масове переміщення населення під час війни може стати чинником нестабільності, якщо держава не має достатньої інституційної спроможності для його врегулювання. Польща, попри значне навантаження, змогла організувати прийом українців і забезпечити базові умови для їхнього перебування.

Особливістю польського підходу стало те, що допомога українцям не обмежувалася короткостроковим гуманітарним реагуванням. З часом вона почала включати питання доступу до освіти, працевлаштування, медичних послуг, соціального забезпечення та інтеграції в місцеві громади, що свідчить про перехід від кризового реагування до більш довгострокової політики адаптації. Для Польщі це мало подвійне значення.

Однак гуманітарна роль Польщі супроводжувалася і певними ризиками. Зростання навантаження на соціальну інфраструктуру, конкуренція на ринку праці, потреба в додатковому фінансуванні освіти та медицини, а також інформаційні атаки з боку росії могли створювати передумови для суспільної

втоми. Важливим завданням польської влади стало збереження балансу між підтримкою України та врахуванням інтересів власного населення.

Логістична роль Польщі проявляється також у сфері економічної взаємодії. Через війну Україна зіткнулася з ускладненням традиційних торговельних маршрутів, зокрема через блокування або загрозу блокування морських шляхів. У цих умовах польська територія стала одним із важливих напрямів для українського експорту та імпорту.

Польща підтримує Україну у війні, але водночас має захищати власних виробників, фермерів, перевізників і внутрішній ринок. Україна, своєю чергою, потребує відкритих маршрутів для експорту, оскільки економічна стійкість є важливою умовою продовження оборони. Завдання обох держав полягає не в уникненні конфліктних питань, а в їхньому врегулюванні через переговори, координацію та пошук компромісних рішень.

Польська логістична інфраструктура також має стратегічне значення для НАТО. Після 2022 року стало зрозуміло, що здатність швидко перекидати війська, техніку, озброєння та ресурси є одним із ключових показників оборонної готовності. Польща, розташована на східному фланзі Альянсу, стала важливим простором для військової мобільності. Її дороги, залізниці, аеропорти, склади та прикордонна інфраструктура мають значення не лише для допомоги Україні, а й для потенційного реагування НАТО на кризові ситуації в регіоні.

Польща виконує роль не лише транзитної території, а одного з головних тилових просторів східного флангу НАТО. Така роль підвищує її значення для союзників, але водночас збільшує відповідальність і рівень ризику. Польща має забезпечувати безпеку інфраструктури, стійкість транспортних маршрутів, ефективність прикордонного контролю, кіберзахист логістичних систем і координацію з партнерами.

Важливою складовою логістичного хабу є медична та реабілітаційна допомога. Польща стала одним із напрямів, через які українські військові та цивільні могли отримувати лікування, реабілітацію або подальше

транспортування до інших європейських країн. Медичний вимір підтримки має особливе гуманітарне значення, але водночас він також пов'язаний із безпекою, оскільки війна створює тривале навантаження на системи охорони здоров'я не лише України, а й сусідніх держав.

Польща також відіграє важливу роль у сфері навчання та підготовки українських військових. Після 2022 року країни НАТО активізували програми підготовки українських військовослужбовців, і польська територія стала одним із важливих просторів для такої взаємодії. Навчання українських військових сприяє підвищенню ефективності Збройних сил України, їхній взаємосумісності з арміями держав НАТО та засвоєнню сучасних стандартів ведення бойових дій. Для Польщі це також означає поглиблення військової взаємодії з Україною та посилення довгострокової оборонної співпраці.

Після 2022 року значення безпеки польсько-українського кордону суттєво зросло. Він став одночасно гуманітарним маршрутом, торговельним каналом, логістичним напрямом і частиною східного кордону Європейського Союзу. Це створює складне поєднання функцій: необхідно забезпечувати швидке проходження допомоги та людей, але водночас зберігати контроль, безпеку й захист від можливих провокацій.

Загалом роль Польщі як транзитного й логістичного хабу після 2022 року істотно посилила її міжнародне значення. Варшава стала одним із головних практичних організаторів підтримки України. Це дало Польщі додаткову політичну вагу в НАТО та ЄС, оскільки без її території, інфраструктури й політичної позиції допомога Україні була б значно складнішою. Водночас така роль вимагає від Польщі довгострокових інвестицій у транспортну, військову, прикордонну та цифрову інфраструктуру.

Отже, Польща після 2022 року стала ключовим логістичним мостом між Україною та західними партнерами. Її роль охоплює транзит військової допомоги, прийом українських біженців, забезпечення гуманітарних поставок, підтримку економічних маршрутів, участь у військовій підготовці та зміцнення

інфраструктури східного флангу НАТО.

3.3. Виклики та перспективи реалізації безпекового виміру зовнішньої політики Польщі

Сучасний безпековий вимір зовнішньої політики Республіки Польща формується під впливом глибокої трансформації міжнародного безпекового середовища в Європі, спричиненої насамперед повномасштабною агресією Російської Федерації проти України. Після 2022 року Польща опинилася в умовах принципово нової стратегічної реальності, у межах якої питання безпеки набули безпрецедентного значення як для зовнішньої, так і для внутрішньої політики держави.

Одним із головних викликів для Польщі залишається збереження високого рівня військово-політичної напруги у східноєвропейському регіоні. Російська Федерація продовжує сприйматися Варшавою як довгострокова системна загроза, здатна дестабілізувати не лише Україну, а й увесь східний фланг НАТО. Польське керівництво виходить із того, що навіть у разі завершення активної фази бойових дій в Україні Росія зберігатиме ревізійністський зовнішньополітичний курс, спрямований на відновлення впливу в пострадянському просторі та послаблення євроатлантичної єдності.

У відповідь на нові безпекові реалії Польща суттєво наростила оборонні витрати, модернізувала військове планування та прискорила технічне переоснащення своїх збройних сил. Однак сама закупівля сучасного озброєння не вирішує всіх проблем обороноздатності. Ефективність військової модернізації залежить також від розвитку оборонної промисловості, підготовки кваліфікованого особового складу, формування резерву, удосконалення системи територіальної оборони та створення належної логістичної інфраструктури.

Суттєвим викликом для реалізації польської безпекової політики виступає також ресурсне навантаження, яке супроводжує масштабне переозброєння та

підтримку союзницьких ініціатив. Підтримання високих оборонних витрат у довгостроковій перспективі вимагає збалансування між безпековими потребами, соціальною політикою, економічним розвитком і бюджетною стабільністю. Польща змушена шукати компроміс між необхідністю фінансування оборонного сектору та потребою збереження внутрішньої соціально-економічної стабільності.

Також, важливим аспектом є збереження єдності всередині євроатлантичних структур. Польща традиційно виступає за жорсткий підхід до стримування Росії та максимальне посилення східного флангу НАТО. Водночас серед союзників по Альянсу та Європейському Союзу зберігаються відмінності у сприйнятті російської загрози, темпів військової підтримки України та пріоритетів оборонної політики. За таких умов Польща змушена поєднувати активне просування власного безпекового бачення з дипломатичними зусиллями, спрямованими на недопущення розколу серед партнерів. Її ефективність як регіонального лідера значною мірою залежатиме від здатності не лише формулювати жорстку позицію, а й консолідувати союзників навколо спільних стратегічних рішень.

Окремий виклик становить необхідність управління складними відносинами між стратегічною підтримкою України та захистом власних економічних інтересів. Хоча Польща залишається одним із найбільш послідовних партнерів України в безпековій сфері, розвиток двосторонніх відносин супроводжується певними економічними суперечностями, пов'язаними з транзитом товарів, аграрною конкуренцією, транспортною логістикою та функціонуванням спільного прикордонного простору. Наявність таких суперечностей свідчить про те, що стратегічне партнерство між державами не усуває автоматично конфліктів інтересів. Для польської дипломатії важливим завданням стає недопущення перетворення економічних розбіжностей на політичні кризи, здатні послабити двостороннє співробітництво.

Значну роль у формуванні безпекових ризиків відіграє і гібридний

характер сучасних загроз. Польща дедалі частіше стикається з інформаційними операціями, кібератаками, дезінформаційними кампаніями, спробами втручання у внутрішньополітичні процеси та провокаціями на кордонах. Такі дії є складовою ширшої стратегії гібридного впливу, спрямованої на дестабілізацію внутрішньої ситуації та послаблення довіри до державних інституцій. У зв'язку з цим безпекова політика Польщі вже не може обмежуватися традиційним військовим стримуванням, а потребує комплексного підходу, який включає кібербезпеку, стратегічні комунікації, захист критичної інфраструктури та підвищення стійкості суспільства до інформаційних впливів.

Додатковим чинником ризику є нестабільність на польсько-білоруському напрямку. Посилення військової співпраці між Білоруссю та Росією, розміщення російських військових елементів на білоруській території, а також використання міграційного тиску як інструменту політичного впливу формують для Польщі новий комплекс прикордонних загроз.

Попри наявні виклики, Польща має значні перспективи для подальшого посилення своєї ролі в системі регіональної безпеки. Передусім ідеться про закріплення статусу одного з ключових безпекових центрів Центрально-Східної Європи. Події після 2022 року суттєво підвищили політичну вагу Варшави в межах НАТО та ЄС, оскільки саме польська позиція щодо російської загрози виявилася значною мірою стратегічно виправданою. Це створює передумови для того, щоб Польща не лише брала участь у виробленні регіональної безпекової політики, а й активно формувала її зміст.

Перспективним напрямом є подальший розвиток Польщі як ключового військово-логістичного та інфраструктурного центру східного флангу НАТО. Географічне положення, транспортні можливості, масштаби оборонних інвестицій та близькість до зони конфлікту створюють для Польщі об'єктивні передумови для закріплення цієї ролі на довгостроковій основі. У майбутньому це може сприяти розширенню військової присутності союзників, поглибленню оборонної інтеграції та перетворенню Польщі на центральний вузол

євроатлантичної військової мобільності в регіоні.

Важливу роль становить розвиток польського оборонно-промислового комплексу. Сучасна безпекова ситуація створює сприятливі умови для інвестування в оборонне виробництво, локалізації міжнародних військово-технічних проєктів, формування спільних виробництв із партнерами та нарощування експортного потенціалу. За умови ефективного використання цих можливостей Польща може перетворитися не лише на споживача безпеки, а й на одного з провідних її постачальників у регіоні.

Подальший розвиток стратегічного партнерства з Україною також відкриває для Польщі нові геополітичні перспективи. Підтримка України в процесі європейської та євроатлантичної інтеграції, участь у післявоєнній відбудові, розвиток спільних інфраструктурних та оборонних проєктів можуть суттєво посилити позиції Польщі у східноєвропейському просторі.

Не менш важливими є перспективи зміцнення регіонального лідерства Польщі через розвиток багатосторонніх форматів співпраці. Активізація таких платформ, як Люблінський трикутник, Бухарестська дев'ятка та інші регіональні ініціативи, дозволяє Польщі формувати власне коло стратегічного впливу в межах Центрально-Східної Європи. Через такі формати Варшава може не лише координувати безпекову політику з партнерами, а й просувати власне бачення регіонального порядку денного.

Отже, реалізація безпекового виміру зовнішньої політики Польщі відбувається в умовах поєднання масштабних викликів і значних стратегічних можливостей. З одного боку, Польща стикається з довгостроковою російською загрозою, ресурсним навантаженням, необхідністю модернізації оборонного сектору, гібридними ризиками та потребою підтримання союзницької єдності. З іншого боку, сучасна міжнародна ситуація відкриває перед Варшавою можливості для суттєвого посилення власного геополітичного статусу, закріплення ролі регіонального лідера та формування нового безпекового балансу у Центрально-Східній Європі.

Таким чином, перспективи польської безпекової політики безпосередньо залежатимуть від здатності держави ефективно поєднувати внутрішню модернізацію оборонного сектору, активну союзницьку дипломатію, стратегічне партнерство з Україною та довгострокове бачення регіонального розвитку. У разі успішної реалізації цих напрямів Польща має всі передумови для трансформації з держави-периферії західної системи безпеки в одного з її ключових регіональних архітекторів.

ВИСНОВКИ

У бакалаврській роботі було досліджено безпековий вимір зовнішньої політики Республіки Польща після 2022 року. Проведене дослідження дало змогу виконати поставлені у вступі завдання та сформулювати такі результати.

У результаті виконання першого завдання було досліджено теоретико-методологічні підходи до розуміння безпеки та безпекового виміру зовнішньої політики держави. Встановлено, що безпека у сучасних міжнародних відносинах має комплексний характер і не обмежується лише військовою сферою. Вона охоплює політичний, оборонний, економічний, енергетичний, інформаційний, кібернетичний і гуманітарний напрями. Для держави безпека є умовою збереження суверенітету, територіальної цілісності, стабільності політичної системи та здатності захищати національні інтереси. У роботі з'ясовано, що безпековий вимір зовнішньої політики держави слід розуміти як сукупність міжнародних дій, рішень, союзницьких зв'язків і дипломатичних інструментів, спрямованих на протидію зовнішнім загрозам та формування сприятливого безпекового середовища.

У межах другого завдання було охарактеризовано нормативно-правові та стратегічні основи формування безпекової політики Республіки Польща. Визначено, що польська безпекова політика спирається на національні стратегічні документи, членство в НАТО та Європейському Союзі, стратегічне партнерство зі США, участь у регіональних форматах співпраці та розвиток оборонного потенціалу. Після 2022 року ці основи набули особливого значення, оскільки повномасштабна агресія російської федерації проти України підтвердила реальність воєнної загрози для Центрально-Східної Європи. Польща почала ще активніше поєднувати власні національні інтереси із союзницькими зобов'язаннями та регіональною відповідальністю.

Виконання третього завдання дало змогу проаналізувати вплив повномасштабної агресії російської федерації проти України на трансформацію

зовнішньої політики Польщі. Встановлено, що 2022 рік став переломним етапом для польської безпекової політики. Якщо до цього Польща вже розглядала росію як важливе джерело загроз, то після початку повномасштабної війни ця загроза стала безпосередньою і практичною. У відповідь Польща посилила оборонні витрати, активізувала модернізацію збройних сил, розширила військову співпрацю із союзниками, підтримала Україну та стала одним із головних прихильників жорсткішої політики Заходу щодо росії. Отже, агресія РФ проти України стала ключовим чинником переорієнтації польської зовнішньої політики на активне стримування російської загрози.

У результаті виконання четвертого завдання було визначено особливості політики Польщі щодо російської федерації в контексті регіональної та європейської безпеки. З'ясовано, що ця політика ґрунтується на логіці стримування, санкційного тиску, політичної ізоляції росії та обмеження її впливу в Європі. Польща послідовно виступає проти повернення до політики компромісів із росією без відновлення міжнародного права та припинення агресії проти України. Для Варшави російсько-українська війна є не локальним конфліктом, а викликом для всієї європейської системи безпеки. Саме тому підтримка України розглядається Польщею не тільки як прояв солідарності, а і як елемент захисту власної безпеки.

У межах п'ятого завдання було розкрито роль Польщі у зміцненні східного флангу НАТО та безпековій політиці Європейського Союзу. Встановлено, що після 2022 року Польща стала одним із найбільш активних прихильників посилення військової присутності союзників у Центрально-Східній Європі. Вона підтримує розвиток оборонної інфраструктури, підвищення готовності сил НАТО, зміцнення протиповітряної та протиракетної оборони, а також збільшення оборонних витрат держав-членів Альянсу. У межах Європейського Союзу Польща підтримує санкції проти росії, допомогу Україні, енергетичну незалежність Європи та посилення стійкості держав перед гібридними загрозами. Таким чином, Польща не лише користується гарантіями НАТО і ЄС,

а й прагне активно впливати на формування їхньої безпекової політики.

Виконання шостого завдання дало змогу охарактеризувати безпекове співробітництво Польщі з Україною після 2022 року. Встановлено, що українсько-польська взаємодія у сфері безпеки набула стратегічного характеру. Польща стала одним із головних партнерів України, надаючи військову, гуманітарну, політичну, дипломатичну та логістичну підтримку. Через територію Польщі проходила значна частина міжнародної допомоги Україні, що посилює її роль як транзитного і логістичного хабу. Водночас підтримка України для Польщі має не лише гуманітарний, а й безпековий зміст, оскільки здатність України стримувати російську агресію прямо впливає на безпеку Польщі та всього східного флангу НАТО.

У результаті виконання сьомого завдання було визначено основні виклики та перспективи реалізації безпекового виміру зовнішньої політики Польщі. До головних викликів належать тривала воєнна загроза з боку росії, нестабільність на східному кордоні, ризики ескалації війни, міграційний тиск, інформаційні операції, загрози критичній інфраструктурі, необхідність значних оборонних витрат і потреба зберігати єдність союзників щодо підтримки України. Перспективи польської безпекової політики пов'язані з подальшим зміцненням оборонного потенціалу, розвитком співпраці з Україною, посиленням східного флангу НАТО, активною участю у політиці ЄС та закріпленням ролі Польщі як одного з провідних безпекових акторів Центрально-Східної Європи.

Отже, мети бакалаврської роботи досягнуто. У роботі комплексно досліджено трансформацію безпекового виміру зовнішньої політики Республіки Польща після 2022 року та визначено її роль у зміцненні регіональної й європейської безпеки. Польща після початку повномасштабної російсько-української війни стала не лише державою, яка реагує на зовнішні загрози, а й активним учасником формування нового безпекового порядку в Центрально-Східній Європі. Її зовнішня політика поєднує підтримку України, стримування росії, зміцнення НАТО, участь у безпековій політиці ЄС та розвиток власного

оборонного потенціалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановський Ф. В., Камьонка М., Мельник Г. М. Polish military diplomacy concerning Ukraine in 2022–2024: between centrism and peripherality of direction. *Balkan Social Science Review*. 2024. Vol. 24. P. 281–298. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/51297/> (дата звернення: 07.05.2026).
2. Близняк О., Гуменна К. Український досвід протидії інформаційній війні росії в Україні в умовах повномасштабної війни. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2024. № 2 (19). С. 59–72. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2024-02-59-72>.
3. Бусленко В. Українсько-польські відносини в 2022–2024 рр. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія*. 2024. Вип. 19. С. 36–41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-19-4>.
4. Величко К., Рачкован О. Стратегічне партнерство України: концептуальні основи та сучасні реалії. *Економічний простір*. 2025. № 198. С. 15–22. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.198.15-22>.
5. Віднянський С., Мартинов А. *Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство* : монографія. Київ : Інститут історії України НАН України, 2023. 264 с.
6. Висоцький О., Павлов Д. Глобальна солідарність як стратегічна основа протистояння агресору: публічна дипломатія Президента України у пошуках шляхів об'єднання світу в контексті повномасштабної російсько-української війни. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2024. № 1 (18). С. 56–69. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2024-01-56-69>.
7. Вишеградська група в нових політичних реаліях : аналітична записка. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2023. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-08/az_vishegrad4_22082023.pdf (дата звернення: 26.04.2026).

8. Горбулін В., Бадрак В. *Російська війна проти України. Як нарешті розірвати чотирьохстороннє замкнене коло*. Київ : Брайт Букс, 2024. 302 с.
9. Губицький Л., Мельник Г. Військова допомога Республіки Польща Україні в умовах широкомасштабного вторгнення рф. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2024. № 14. С. 123–137. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-745X.14.2024.319361>.
10. Гурицька М. С., Рихлік В. А. Військово-політична комунікація України з Європейським Союзом та США. *Політичне життя*. 2024. № 1. С. 133–140. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2024.1.19>.
11. Державний реєстр санкцій. *Апарат Ради національної безпеки і оборони України*. URL: <https://drs.nsd.gov.ua/> (дата звернення: 26.04.2026).
12. Дзюбановська Н. Моделювання партнерських взаємовідносин на ринку товарів: Вишеградська четвірка. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 70. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-2>.
13. Економічна безпека України в умовах довготривалої війни : експертно-аналітична доповідь. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2024. URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analitichni-dopovidi/ekonomichna-bezpeka-ukrayiny-v-umovakh-dovhotryvaloyi-viyny> (дата звернення: 26.04.2026).
14. Желіховський С., Тихоненко І. Зовнішньополітичні ініціативи Республіки Польща на підтримку України у російсько-українській війні. *Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI*. 2023. Special Issue. С. 61–71. DOI: <https://doi.org/10.26693/ahpsxxi2023.si.061>.
15. Івасечко О., Сивулька У. Безпекові стратегії країн Вишеградської групи: трансформація пріоритетів. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2025. Вип. 63. С. 303–312. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.63.34>.

- 16.Ізмайлов О. Еволюція україно-польських відносин, періодизація співпраці та соціально-економічні аспекти. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 81. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-28>.
- 17.Кириченко Ю. В., Сергієнко Т. І., Сластін В. О. Інформаційні війни як інструмент гібридної агресії: український досвід. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2025. № 1 (65). DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2025.1\(65\).332563](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2025.1(65).332563).
- 18.Ключівський Ю. Вишеградський гамбіт та роль країн V4 у підтримці України. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2025. Вип. 2 (35). С. 17–25. DOI: [https://doi.org/10.24144/2078-1431.2025.2\(35\).17-25](https://doi.org/10.24144/2078-1431.2025.2(35).17-25).
- 19.Литвинчук О., Шевчук А., Юрківський О., Дика О. Дипломатична Україна на міжнародній арені: прорахунки та здобутки у воєнних умовах. *Суспільство та безпека*. 2024. № 2–3. С. 36–43. DOI: [https://doi.org/10.26642/sas-2024-2-3\(3\)-36-43](https://doi.org/10.26642/sas-2024-2-3(3)-36-43).
- 20.Люблінський трикутник: комплексний звіт щодо поширення російської дезінформації в Україні, Польщі й Литві. *Детектор медіа*. 2023. URL: <https://detector.media/infospace/article/209504/2023-04-03-lyublinsky-trykutnyk-kompleksnyy-zvit-shchodo-poshyrennya-rosiyskoi-dezinformatsii-v-ukraini-polshchi-y-lytvi/> (дата звернення: 26.04.2026).
- 21.«Люблінський трикутник»: наповнити конкретними проєктами. *Урядовий кур'єр*. 2025. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/lyublinskij-trikutnik-napovniti-konkretnimi-proyek/> (дата звернення: 26.04.2026).
- 22.Мащенко О. Два в одному: у Польщі розробили новітній БПЛА-розвідник, який може бути артилеристом. *АрміяInform*. 2024. URL: <https://armyinform.com.ua/2024/09/17/dva-v-odnomu-u-polshhi-rozrobyly-novitnij-bpla-rozvidnyk-yakyj-mozhe-buty-artylerystom/> (дата звернення: 26.04.2026).
- 23.Мельник Г. М., Губицький Л. В. Перспективи партнерства України та Республіки Польща: минулі рани і майбутні зцілення. *Człowiek, etnos,*

- naród w historii świata: procesy budowania państwowości w Europie (od starożytności do współczesności)* : monografia zbiorowa, przygotowana do publikacji z okazji 30-lecia działalności Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego. Warszawa–Paryż : Międzynarodowy konsorcium naukowo-edukacyjny im. Luciena Febvra, 2020. S. 25–34.
24. Міцніший союз: консолідація демократій унаслідок широкомасштабної російської агресії проти України : аналітична доповідь. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2023. URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analitichni-dopovidi/mitsnishyy-soyuz-konsolidatsiya-demokratii-unaslidok> (дата звернення: 26.04.2026).
25. Нова стратегія міграційної політики Польщі: чим вона важлива для України. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2025. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/nova-stratehiya-mihratsiynoyi-polityky-polshchi-chym-vona-vazhlyva> (дата звернення: 26.04.2026).
26. Основні положення Щорічного звіту Генерального секретаря НАТО за 2022 рік. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2023. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-03/nato_zvit_28032023.pdf (дата звернення: 26.04.2026).
27. Парламентські вибори в Польщі 2023: підсумки і перспективи польської політики. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2023. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/parlamentski-vybory-v-polshchi-2023-pidsumky-i-perspektyvy> (дата звернення: 26.04.2026).
28. Перепелиця Г. Українська дипломатія в умовах російсько-української війни. *Україна дипломатична*. 2022. Вип. XXIII. С. 276–295. DOI: <https://doi.org/10.37837/2707-7683-2022-16>.

- 29.Польща у 2025 році виділить на оборону 48 мільярдів доларів. *Укрінформ*. 2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3912792-polsa-u-2025-roci-vidilit-na-oboronu-48-milardiv.html> (дата звернення: 26.04.2026).
- 30.Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 26.04.2026).
- 31.Про основи національного спротиву : Закон України від 16.07.2021 р. № 1702-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text> (дата звернення: 26.04.2026).
- 32.Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України» : Указ Президента України від 25.03.2021 р. № 121/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text> (дата звернення: 26.04.2026).
- 33.Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про Стратегію забезпечення державної безпеки» : Указ Президента України від 16.02.2022 р. № 56/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/2022#Text> (дата звернення: 26.04.2026).
- 34.Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України» : Указ Президента України від 26.08.2021 р. № 448/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021#Text> (дата звернення: 26.04.2026).
- 35.Розвідувальні служби держав Балтії як форпост східного флангу НАТО. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2024. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/rozvidualni-sluzhby-derzhav-baltiyyi-yak-forpost-skhidnoho> (дата звернення: 26.04.2026).

36. Рудь І. М. Балто-Чорноморський союз як вісь безпеки України: реалії та перспективи розвитку. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2023. № 2 (58). DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2023.2\(58\).285608](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2023.2(58).285608).
37. Спільна декларація Президента України Володимира Зеленського, Президента Литовської Республіки Гітанаса Науседи та Президента Республіки Польща Анджея Дуди. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. 2023. URL: <https://www.president.gov.ua/news/spilna-deklaraciya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelenskogo-80321> (дата звернення: 26.04.2026).
38. Стан та перспективи стратегічного партнерства між Польщею та Україною. Точка зору Польщі та України : аналітична доповідь. *Люблінський трикутник / Університет Марії Кюрі-Склодовської*. 2022. URL: <https://www.umcs.pl/uk/pod-,22133,anal-ticna-dopov-d-stan-ta-perspektivi-strateg-cnogo-partnerstva-m-z-pol-sey-ta-ukra-noy-tocka-zoru-pol-s-ta-ukra-ni-,111550.chtm> (дата звернення: 26.04.2026).
39. Стратегічний аналіз безпекового середовища України. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2022. URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/strategichnyy-analiz-bezpekovo-ho-seredovyshcha-ukrayiny> (дата звернення: 26.04.2026).
40. Стратегічні партнери України: реалії та пріоритети в умовах війни. *Національна безпека і оборона*. 2023. № 3–4 (193–194). URL: https://razumkov.org.ua/images/2023/10/11/NSD193-194_2023_ukr_all.pdf (дата звернення: 26.04.2026).
41. Тодоров І., Тодорова Н. Безпекові гарантії для України: очікування та реальність. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2024. Вип. 1 (32). С. 19–32. DOI: [https://doi.org/10.24144/2078-1431.2024.1\(32\).19-32](https://doi.org/10.24144/2078-1431.2024.1(32).19-32).
42. Тодоров І., Тодорова Н. Трансформація дипломатії України в умовах широкомасштабної російської агресії. *Геополітика України: історія і*

- сучасність*. 2025. Вип. 2 (35). С. 77–88. DOI: [https://doi.org/10.24144/2078-1431.2025.2\(35\).77-88](https://doi.org/10.24144/2078-1431.2025.2(35).77-88).
43. У Львові президенти України, Литви та Польщі підписали Спільну декларацію. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. 2023. URL: <https://www.president.gov.ua/news/u-lvovi-prezidenti-ukrayini-litvi-ta-polshi-pidpisali-spilnu-80313> (дата звернення: 26.04.2026).
44. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Республікою Польща. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. 2024. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-92009> (дата звернення: 26.04.2026).
45. Україна і Східне партнерство: візія 2025 року : аналітичний збірник. *Рада зовнішньої політики «Українська призма»*. 2021. URL: <https://prismua.org/eap2025/> (дата звернення: 26.04.2026).
46. Україна та Польща уклали безпекову угоду: документ передбачає подальшу військову допомогу, розвиток оборонної промисловості та співпрацю у невійськових сферах. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. 2024. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ukrayina-ta-polsha-uklali-bezpekovu-ugodu-dokument-peredbach-92013> (дата звернення: 26.04.2026).
47. *Українсько-польські студії = Studia Ukraińsko-polskie*. 2024. Вип. 17. Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2024. 318 с. URL: <https://www.inst-ukr.lviv.ua/download.php?portfolioid=78> (дата звернення: 26.04.2026).
48. Черленяк І., Токар М. Системні загрози для безпеки, стійкості та виживання країни в умовах російсько-української війни. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2024. Вип. 2 (33). С. 19–38. DOI: [https://doi.org/10.24144/2078-1431.2024.2\(33\).19-38](https://doi.org/10.24144/2078-1431.2024.2(33).19-38).
49. Шишкін І., Баран А., Березовська-Чміль О. Нова безпекова програма Європи: виклики, пов'язані з російсько-українською війною. *Геополітика*

- України: історія і сучасність*. 2024. Вип. 1 (32). С. 116–133. DOI: [https://doi.org/10.24144/2078-1431.2024.1\(32\).116-133](https://doi.org/10.24144/2078-1431.2024.1(32).116-133).
- 50.Юрійчук Є., Опінко С. Діяльність зовнішньополітичних органів влади України в ООН і міжнародних судах щодо протидії російській гібридній агресії. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2021. Вип. 43. С. 117–135. DOI: <https://doi.org/10.31861/mhpi2021.43>.
- 51.Яковенко Н. Дипломатичні зусилля України у відносинах з НАТО в умовах російсько-української війни. *Україна дипломатична*. 2022. Вип. XXIII. С. 296–305. DOI: <https://doi.org/10.37837/2707-7683-2022-17>.
- 52.A multi-speed mobilisation. NATO’s eastern flank one year after the Russian invasion of Ukraine. *OSW Centre for Eastern Studies*. 2023. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2023-02-21/a-multi-speed-mobilisation-natos-eastern-flank-one-year-after> (дата звернення: 07.05.2026).
- 53.Arms deliveries to Ukraine: crossing the red lines. *OSW Centre for Eastern Studies*. 2023. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2023-06-09/arms-deliveries-to-ukraine-crossing-red-lines> (дата звернення: 07.05.2026).
- 54.*Defining Ukraine’s Victory*. Warsaw : Polish Institute of International Affairs, 2024. URL: <https://www.pism.pl/webroot/upload/files/Raport/PISM%20Report%20-%20Defining%20Ukraine%E2%80%99s%20Victory.pdf> (дата звернення: 07.05.2026).
- 55.Fuelling defence: expanding NATO’s pipeline system to the eastern flank. *OSW Centre for Eastern Studies*. 2025. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2025-07-30/fuelling-defence-expanding-natos-pipeline-system-to-eastern> (дата звернення: 07.05.2026).

56. How to win the war and join NATO? The key role of Ukraine's partnership with the Alliance. *OSW Centre for Eastern Studies*. 2024. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2024-06-28/how-to-win-war-and-join-nato-key-role-ukraines-partnership> (дата звернення: 07.05.2026).
57. Lorenz W. Bilateral Security Agreements with Ukraine: Present Opportunities and Challenges. *PISM Bulletin*. 2024. No. 32 (2340). URL: <https://www.pism.pl/publications/bilateral-security-agreements-with-ukraine-present-opportunities-and-challenges> (дата звернення: 07.05.2026).
58. More troops and more money for defence – the Council of Ministers adopted a draft Homeland Defence Act. *Chancellery of the Prime Minister of Poland*. 2022. URL: <https://www.gov.pl/web/primeminister/more-troops-and-more-money-for-defence--the-council-of-ministers-adopted-a-draft-homeland-defence-act> (дата звернення: 07.05.2026).
59. *National Security Strategy of the Republic of Poland*. Warsaw : National Security Bureau, 2020. URL: https://www.bbn.gov.pl/ftp/dokumenty/National_Security_Strategy_of_the_Republic_of_Poland_2020.pdf (дата звернення: 07.05.2026).
60. Pieńkowski J., Żornaczuk T. Bucharest Nine Cooperation: Strengthening NATO's Eastern Flank. *PISM Bulletin*. 2024. URL: <https://www.pism.pl/publications/bucharest-nine-cooperation-strengthening-natos-eastern-flank> (дата звернення: 07.05.2026).
61. *Regional Cooperation in Central Europe in the Shadow of Russia's War against Ukraine*. Warsaw : Polish Institute of International Affairs, 2024. URL: <https://www.pism.pl/webroot/upload/files/Raport/Report%20Regional%20Cooperation%281%29.pdf> (дата звернення: 07.05.2026).
62. Responsible but generous – 2025 budget adopted. *Chancellery of the Prime Minister of Poland*. 2024. URL:

- <https://www.gov.pl/web/primeminister/responsible-but-generous--2025-budget-adopted> (дата звернення: 07.05.2026).
63. Safe skies? Air defence on NATO's northern, eastern and south-eastern flank. *OSW Centre for Eastern Studies*. 2023. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2023-01-19/safe-skies-air-defence-natos-northern-eastern-and-south> (дата звернення: 07.05.2026).
64. *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*. Warszawa : Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, 2020. URL: https://www.bbn.gov.pl/ftp/dokumenty/Strategia_Bezpieczenstwa_Narodowego_o_RP_2020.pdf (дата звернення: 07.05.2026).
65. *The New EU Defence Agenda*. Warsaw : Polish Institute of International Affairs, 2025. URL: https://www.pism.pl/webroot/upload/files/Raport/PISM%20REPORT_The%20New%20EU%20Defence%20Agenda.pdf (дата звернення: 07.05.2026).
66. Ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*. 2022. Poz. 655. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20220000655/T/D20220655L.pdf> (дата звернення: 07.05.2026).
67. Washington Summit – NATO's anniversary in the shadow of the war. *OSW Centre for Eastern Studies*. 2024. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2024-07-12/washington-summit-natos-anniversary-shadow-war> (дата звернення: 07.05.2026).